

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Monika Křivánková

Kulturní tradice regionu a jejich využití v MŠ (region Uherskohradištsko)

Olomouc 2015

vedoucí práce: Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Uherském Hradišti dne 13. 3. 2015

.....

podpis

Děkuji Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za její vstřícnost, cenné rady i podněty, které mi ochotně poskytovala při zpracování této práce.

Obsah

Obsah	4
Úvod	6
I Teoretická část	7
1 Charakteristika regionu Uherskohradištsko	7
1. 1 Geografie.....	7
1. 2 Historie.....	7
1. 3 Současnost.....	9
2 Kulturní tradice regionu	10
2. 1 Kulturní tradice, folklor.....	10
2. 2 Kultura, tradice, folklor ve vztahu k dítěti.....	11
2. 3 Druhy dětského folkloru.....	12
2. 4 Kulturní tradice regionu Uherskohradištsko.....	13
2. 5 Přehled pravidelných kulturních akcí v Uherském Hradišti a jeho okolí.....	14
2. 6 Nejvýznamnější kulturní instituce v Uherském Hradišti.....	17
3 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV)	19
II Empirická část	21
4 Cíle průzkumu	22
5 Metodika šetření – dotazník	23
5. 1 Charakteristika mateřské školy.....	24
5. 2 ŠVP „SLUNCE SVÍTÍ PRO VŠECHNY“.....	25
5. 3 Vyhodnocení dotazníků Kulturní tradice regionu jejich využití v mateřské škole.....	26
6 Vyhodnocení – ověření předpokladů	39

III Praktická část – projekt	40
7 Projekt	40
7. 1 Projektová metoda.....	40
7. 2 Projekt „PO STOPÁCH“.....	41
7. 3 Realizovaná část projektu „Po stopách“.....	45
7. 4 Průběžné hodnocení.....	47
Závěr	48

Použitá literatura a zdroje

Příloha č. 1 – dotazník

Příloha č. 2 – fotografie z realizace projektu

Anotace

Úvod

Téma bakalářské práce jsem zvolila z mého osobního vztahu k folkloru a kulturním tradicím, který vychází z mého dětství, kdy kroj, hody, slavnosti, prostředí malebné dědinky moravského Slovácka, ve které jsem strávila část svého dětství, zanechaly hlubokou stopu a nestaly se jen vzpomínkou, ale i inspirací v mé pedagogické činnosti.

První kapitola teoretické části práce charakterizuje region Uherskohradištsko, který je zajímavý svou polohou i kulturními aktivitami, které mnohdy překračují rámec regionu. Obohacují tak svou lidovou kulturou i celou naši vlast. Druhá kapitola nastiňuje kulturní tradice regionu, vymezuje pojmy nejprve v obecné rovině, zaměřuje se na dětský folklor, posléze přímo nahlíží na tradice v Uherskohradištském regionu přehledem pravidelných kulturních a společenských akcí, seznamuje s nejvýznamnějšími institucemi. Třetí kapitola nahlíží na propojení kulturních tradic se vzděláváním předškolních dětí a jejich soulad s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání.

Cílem bakalářské práce bylo určit propojenost kulturních tradic daného regionu s výchovně vzdělávacím procesem dětí předškolního věku, jejich vzájemnost, funkčnost, využitelnost. V empirické části bakalářské práce seznamujeme formou dotazníkového šetření s průzkumem, který pomohl zjistit, jak jsou v rodinách dětí ukotveny a předávány kulturní tradice. Charakteristika mateřské školy spolu se školním vzdělávacím programem přibližuje historii i současnost místa, kde proběhlo šetření. Na podkladě výsledků dotazníku byl vypracován projekt, zaměřený na obohacení výchovně vzdělávacího programu konkrétní mateřské školy o prvky regionální lidové kultury, se kterým seznamuje praktická část bakalářské práce.

I Teoretická část

Teoretická část práce se zaměřuje na charakteristiku regionu Uherskohradištska, zejména jeho ústředního města Uherského Hradiště, dále na kulturní tradice regionu, základní pojmy vztahující se k tématu, dětský folklor, jeho využití a provázanost s výchovně vzdělávacím programem v mateřské škole.

1 Charakteristika regionu Uherskohradištsko

1.1 Geografie

Region Uherskohradištsko patří svou polohou i bohatou historií mezi nejzajímavější oblasti Moravy. Jedná se o podstatnou část území jihovýchodní Moravy, nazývané Moravské Slovácko, podoblast Dolňácko, kterému dominuje město Uherské Hradiště.

Město Uherské Hradiště a jeho nejbližší okolí leží v úrodné oblasti středního Pomoraví v severní části Dolnomoravského úvalu. Na západě město lemuje malebné pohoří Chřibů s třemi dominantními vrcholy, pradávnými orientačními body. Na východě je obklopeno Bílými Karpatami, na severu Napajedelskou průrvou a z jižní strany se otevírá do tzv. „Moravské Sahary“, kterou proudí řeka Morava. Právě zde se prolínaly nejstarší Evropské cesty (Jantarová stezka) i cesty spojující různorodou kulturu národů. Tato výhodná geografická poloha Uherského Hradiště a křižovatka pravěkých cest podmínila nejstarší osídlení již od pravěkého období, jak dokládají mnohé archeologické výzkumy a nálezy. (Čoupek aj. 2007, s. 31)

1.2 Historie

Prvním dokladem o založení města Uherského Hradiště a způsobu jeho osídlení je zakládací listina Přemysla Otakara II. z roku 1257, tehdy ještě bez názvu města. K založení došlo na přímluvu biskupa Bruna a na prosbu kláštera velehradského, ohroženého častými výpady z Uher. V prvních letech jeho vzniku se mluví o Novém Velehradu, později přijalo lidový název „hradiště“ díky svému opevnění, přídomek „uherské“ dostalo mnohem později pro své odlišení. Nová pevnost byla zbudována v okolí močálovitého povodí řek Moravy a

Olšavy na ostrově mezi vesnicí Veligrad (nynější Staré Město) a tvrzí Kunovice v místě, kde stávala malá rybářská kaple sv. Jiří. (Melichárek 2001, s. 10-12)

Od svého vzniku bylo Uherské Hradiště dokonale opevnováno a zabraňovalo tak úspěšně jak útokům Uhrů, tak i ve válce třicetileté Švédů. Za udržování hradeb měli měšťané řadu královských výsad, týkajících se výroby a obchodu. Největšího rozkvětu dosáhlo město na konci 15. a počátkem 16. století, kdy bylo jedním ze šesti nejvýznamnějších měst na Moravě. Stavební vývoj byl dlouho omezen hradbami a bažinatým okolím řeky Moravy. Obnovou město prošlo až po ničivém požáru z roku 1681, kterou se vytvořilo ze středověkého gotického města město barokní. (Jančář 1969, s. 7-14)

Většina kulturních aktivit, dle různých pramenů, byla až do počátku 19. století v Uherském Hradišti a jeho okolí převážně hudebního rázu, obvykle propojena s náboženskými slavnostmi. Dalšími významnými událostmi se staly holdovací akty, z návrhů císařského dvoru, zemského vladařství, později zmocněním krajských a městských úřadů. K nejstarším světským slavnostem v Uherském Hradišti patřily každoroční královské střelby. Do poloviny 20. století chyběly v Uherském Hradišti profesionální kulturní instituce, výjimku tvořilo několik dechových kapel, hudba a zpěv byly oblíbené a stály v popředí zájmu kulturních aktivit. V Měšťanské besedě a v Sokole se konaly díky amatérským hudebníkům a divadelnickým spolkům různá představení, koncerty nebo zábavy. Na společenských akcích spolků se podíleli profesori gymnázia, kteří vedli ke kulturním aktivitám i své studenty. Významným mezníkem bylo roku 1914 zásluhou zejména Jana Khérese, profesora gymnázia, a sběratele Františka Kretze otevření Slováckého muzea, sídlícího zpočátku v jezuitském klášteře, později a dodnes ve Smetanových sadech. Jednou z největších kulturních a společenských událostí po první světové válce byly oslavy 50. výročí vzniku uherskohradištského Sokola. Velkolepá folklorní slavnost byla uspořádána 5. července 1922 a přesahovala rámec místní i krajské slavnosti. Velkou zásluhou sběratele Františka Kretze, který psal o lidovém ornamentu, o keramice, i výtvarném umění na Slovácku, se Uherské Hradiště stalo centrem snah uplatnění lidových řemesel, i lidové umělecké výroby. Kretz byl také spoluzakladatelem první organizace pro lidovou výrobu na Moravě – Moravské ústředny pro lidový průmysl v Brně. (Čoupek aj. 2007, s. 319 - 330)

Nejen František Kretz získal hluboký vztah k hradištskému kraji a považoval ho za nejzajímavější národopisnou oblast s velkým bohatstvím lidového umění. (Habartová 2009, s. 19)

Do tohoto malebného městečka zavítalo nebo se dokonce v něm usadilo mnoho významných osobností z řad hudebníků, výtvarníků, architektů aj., kteří se podíleli na rozvoji kulturního života v celém regionu.

Velký význam pro kulturní život v dnešních čtvrtích města, v obcích Sady, Vésky, Míkovice, Mařatice a Jarošov měly také místní odbory Národní jednoty, založeny v letech 1911-1912, které zakládaly knihovny, pořádaly přednášky, hry ochotnického divadla. Nejoblíbenějším divadelním sálem byla sokolovna s moderním jevištěm s točnou. Dobrým repertoárem a výbornými výkony ochotníků vznikla příležitost pro založení profesionální divadelní scény. Slovácké divadlo tak zahájilo svou činnost 10. října 1945 premiérou hry *Její Pastorkyňa*, za spoluúčinkování folklorní skupiny z Kunovic.

Volné sdružení přátel lidových písní a lidové hudby dalo podnět v roce 1912 vzniku Slováckého krúžku, který později po spojení všech městských částí provozoval svou činnost v Slovácké búde ve Smetanových sadech, postavené roku 1937 jako zábavní středisko Výstavy Slovácka. Sporem zastánců tradičního lidového folkloru a inovačních záměrů byla přeměna Slováckého krúžku na Soubor lidových písní a tanců Hradišť'an. V roce 1952 uskutečnil Hradišť'an svůj první zahraniční zájezd do Rakouska a získal Státní cenu II. stupně. Jako jeden z prvních založil svůj dětský folklorní soubor Hradišť'ánek a zajistil tak dorost pro další rozvoj tohoto oboru umělecké činnosti. (Čoupek aj. 2007, s. 331 – 335)

1. 3 Současnost

V Uherském Hradišti, centru regionu Slovácka, najdeme řadu historických památek, turistických i přírodních zajímavostí. Pokud se ale zaměříme na folklor a uchovávání tradic našeho regionu, ten nám v lidových písních a tancích nesou zejména cimbálové muziky (Jaroslava Čecha, Harafica, Ohnica, Cifra aj.) a folklorní soubory Hradišť'an, Kunovjan, dětská odnož Hradišť'ánek, soubor Děčka z Kunovic. Také na uherskohradišť'ské Základní umělecké škole působí vynikající cimbálová muzika, zkušení pedagogové připravují a vedou děti v hudebním, tanečním i pěveckém oboru k výborným výsledkům a folklornímu zájmu. Řada dalších folklorních souborů v celém regionu, a snad každém městečku v okolí Uherského Hradiště, předává v dětech nádheru tradice a lidového umění.

2 Kulturní tradice regionu

2.1 Kulturní tradice, folklor

Podle Malého etnologického slovníku je tradice důkazem vztahu k minulosti, přetrváváním minulosti v současnosti. Tradice a na ni vázané opakování společenských jevů vede ke zrodu zvyků, obyčejů a rituálů. Jde o předávání kulturních, duchovních, sociálních i materiálních hodnot z generace na generaci (2011, s. 98-99).

Vyhraněné a osobité projevy hudební, slovesné, taneční a dramatické kultury spojeny se životem a tradicemi lidu značí folklor, lidovou kulturu (2011, s. 31).

Tradice, zvyky, rituály jak uvádí Šottnerová (2009, s. 7) provázejí člověka od pradávna. Stávaly se silným prostředkem ke stmelování rodiny, obce i celého národa, byly úzce spjaty s vírou, mýty a přírodou. Mnohé zvyky a tradice udržujeme a provádíme již nějak podvědomě či skoro automaticky, aniž bychom plně chápali jejich význam nebo se někdy pozastavili a upřímně přemýšleli nad jejich hodnotou. Zajisté však vnáší do našich životů jistý řád a pravidelnost, mají své pevné místo v koloběhu života, přinášejí radost z prožitků, vzájemnosti vztahů, předávání mravních hodnot i praktických návyků. Lidé se odpradáвна orientovali podle přírody a s ní spojených rituálů, tradic a zvyků, které přicházely s neměnnou každoroční pravidelností a nahrazovaly kalendář zejména prostému lidu. V dnešní moderní době máme již jiné prostředky pro orientaci v čase, přesto se vracíme k nezapomenutelným hodnotám a učíme se znovu vnímat signály přírody i naší krásné modré planety.

Folklor se prolíná lidskou kulturou a společností včetně naší odpradáвна, žije v naší technicky vyspělé moderní době a šíří se stále dál.

Janeček (2011, s. 7-8) uvádí, že právě folklorní prvky – slovesnost, písně, hry či artefakty – přenášejí pomocí tradice symbolicky vyjádřené představy o základních sociálních normách. Jakákoliv společenská skupina se tak může stát jejím nositelem pro uchování a sdílení nejen pro zábavu či způsob trávení volného času, ale i pro hlubší propojení se světem. V dnešní době se nejedná jen o čistou lidovou kulturu, populární je kultura šířená pomocí masových komunikačních médií a i ta zanechává stále častěji stopu v již předaných prvcích sdílených kulturních hodnot společnosti. Tak jako dříve si sběratelé folkloru upravovali texty, tak i dnes se přizpůsobuje kultura společnosti, zejména v malých skupinách a často se uchovává a šíří dál třeba pro svou osobitost.

Historickým procesem lidové kultury se zabýval mimo jiné Frolec (1984, s. 5), který dochází ke zjištění, že lidová kultura je vždy různorodá a dynamická, se svými osobitými znaky, kdy v ní něco přetrvává, něco se vytrácí nebo něco nového i vzniká. Lidová kultura se vyznačuje krajovou odlišností. Nositelé konkrétních prvků folkloru pocítují sounáležitost a patričnou hrdost i sejetí s okolím, vztah k domovu, a v tom spočívá nejhlubší význam a síla lidové kultury. Rozvoj kultury není možný bez tradic. Tradiční formy kultury by se měly prolínat celkovou strukturou současného kulturního a společenského života. Tradiční a současné zvyklosti tak žijí vedle sebe a reagují na sebe navzájem, doplňují se. Vzájemným dotykem kulturních sfér tradičních a oficiálních vznikají hodnoty, které odpovídají potřebám současnosti. Mnohé kulturní akce mají své pevné místo v kulturním kalendáři. Folklor se tak dostává k současnému člověku v pořádání folklorních festivalů a slavností, ve vystoupeních folklorních skupin a souborů lidových písní a tanců, ale i v slovesném projevu nebo třeba v lidovém divadle. Folklor se musíme naučit více vnímat jako umění než pouhou zábavu. Začleňování folkloru do současného kulturního dění, poznávání kořenů a podstaty lidové kultury by mělo být výrazem úcty k vlastním kulturním tradicím. (Frolec 1984, s. 36-37)

Kulturní tradice jak se zmiňuje Frolec v katalogu výstavy k Mezinárodnímu roku dítěte (1979, s. 5) mají různé podoby, ať již jsou to okázalé zvyky jako Jízda králů, slavnosti hodové nebo slavnosti vinobraní, mnohdy se projevují ve stránkách našeho života, aniž si je přímo uvědomujeme. Životaschopnost tradic v dnešním světě se vyznačuje jejich proměnlivostí, schopností přizpůsobit se podmínkám a zejména mnohotvárností, jíž se vyznačují.

2. 2 Kultura, tradice, folklor ve vztahu k dítěti

Předávání našich tradic z generace na generaci, zájmu o lidovou kulturu, by mělo být vzbuzováno v našich dětech již od raného věku. Lidové tance, písně, slovesnost, zvyky, jsou cenným dědictvím, zdrojem poznání, radosti i tvořivosti. Mohou se odrážet v dětských hrách, nejpřirozenějšímu zdroji poznávání a přispívat k všestrannému rozvoji celé osobnosti dítěte.

Prvním setkáním dítěte s kulturně lidovým projevem je zřejmě ukolébavka. Jemné pohupování a pobrukování matky dítěti zajišťuje klid, jistotu a spokojenost. Dnešní maminky se vracejí k tradici nošení dítěte v šátku na těle matky, podporují tím jeho zdravý a přirozený vývoj a hlavně navozují pocit bezpečí.

V batolecím věku přibývají hry doprovázené říkadly, často spojené s pohybem – různé houpačky, koordináční pohyby, hry s prsty nebo k poznávání různých částí těla. Stávají se tak přípravou počátku samostatné hry dětí v dětském společenství.

S růstem dítěte se rozšiřuje i svět kolem něho. Dítě navazuje nové vztahy zařazením do dětského kolektivu, poznává nová prostředí. Hry, říkadla nebo písňe si děti mnohdy samy přetváří osobitým způsobem, aby odpovídaly jejich představivosti, rozumovému vnímání, potřebám pohybovým, dramatickým i estetickým. Uplatňuje se zde přirozený dětský folklor.

Dětský folklor dle Bittnerové (2011, s. 13-15) pojmenovali folkloristé, kteří sbírali projevy lidové tradice a setkali se s různými slovesnými, hudebními, tanečními, dramatickými, pohybovými či výtvarnými projevy dětí. Odborníci jej dělí na folklor pro děti používaný dospělými k rozvoji vývoje dětí (ukolébavky, říkadla, pohybové, prstové hry apod.) a folklor dětí, kdy se folklorní prvky používaly samotnými dětmi zejména v dětské hře. Děti si vytváří tak svou kulturu, která slouží jejich potřebám, pomocí které vnímají, rozumějí a zacházejí s prostředím, které je obklopuje. Umožňuje jim tak bezproblémově prožít dětství a najít si svou sociální pozici ve společnosti vrstevníků. O tradiční folklor pro děti pečují zejména dospělí, kterými se do určitého věku děti nechávají vést. Později nastupuje folklor dětí, který se od udržování tradic odlišuje svou variabilitou, děti si samy určují, co je pro ně podstatné a hravé. Plní zejména komunikační funkci, stává se více prostředkem než cílem při společných aktivitách.

2. 3 Druhy dětského folkloru

Dětský folklor vyrůstal z potřeb dětí, z jejich života, zálib, znalostí, odráželo se v něm vše, co děti zajímá, co prožívají a kolem sebe vnímají. Jelínková (1967, s. 3) pojmem dětský folklor rozumí dětským slovesným, hudebním, pohybovým, dramatickým i výtvarným projevům, ke kterým zejména řadí:

- Říkadla – rozpočítavadla, říkadla a motivy z přírody, posměšky na jména, obce, vlastnosti, zaměstnání, říkadla při houpání a chlácholení dítěte (ukolébavky, při houpání na kolenou na noze), říkadla ke hrám s prsty, rytmická říkadla, spojená s pracovním úkonem, říkadla výroční aj.
- Písňe – popěvky, ukolébavky, melodické říkanky, písňe

- Hry – pohybové, se slovním doprovodem, s náčiním, s drobnými předměty, klidné, sedavé, výtvarné tvořivé, výroční, obřadní, průvody aj.
- Tance – zejména pohybové hry se zpěvem

Dětskému folkloru se na Moravě věnovali také věhlasní sběratelé František Sušil a František Bartoš, který připravil rozsáhlou sbírku dětského folkloru svým pečlivým pozorováním dětí na svých sběratelských cestách. Poukazuje na udržování tradic lidu, poznávání mravního řádu světa a vzdělanost dětí školou přirozenou a praktickou zejména v rodině a pospolitostí. (Bartoš 1898)

2. 4 Kulturní tradice regionu Uherskohradištsko

Barevná krása lidových krojů, ornamenty, písně, tance, víno, řemeslné dovednosti našich předků každoročně tradičně zazáří nejen v slavnostech celého regionu Uherskohradištska.

Vinařská tradice Uherskohradištska vede hluboko do minulosti. Vinná réva se pěstovala již od středověku na stráních kolem města, zejména v nynější části Mařatice. Přestože vinohrady kvůli válečným událostem zpusťly a přestaly rodit, mnohdy je nahradily ovocné sady. Po roce 1920 proběhla výsadbou nových hlav odolných proti révokazu obnova vinohradů a vinařství v této oblasti opět vzkvétalo. Nyní je udržováno zejména občanským sdružením Vinaři Mařatice, kteří podporují pěstitele v uchovávání této krásné tradice. (Kovářů, Kuča a kol. 2009, s. 21)

Na Slovákku je stále živý zájem o tradiční lidovou kulturu. Vystupování souborů lidových písní a tanců, pořádání fašanků, dožíněk, vinobraní, hodů a jiných lidových zvyků, jako je vynášení Mařeny a nošení létečka, pomlázka, Jízda králů a dalších se stále udržuje, jak popisuje i Krist (1967, s. 3).

Dětský taneční soubor Hradišťánek, dětská cimbálová muzika žáků lidové školy umění, soubory městských částí i okolních obcí se stávají dnes trvalou součástí kulturních aktivit celého regionu.

Nejvýznamnější již tradiční akcí regionu Uherskohradištska jsou Slovákcké slavnosti vína a otevřených památek v Uherském Hradišti, největší přehlídka slovákckého folkloru, vína a gastronomických specialit překračující hranice regionu. Ve dvoudenním programu se

každoročně v září představuje lidová kultura Slovácka v plné své kráse a rozmanitosti. V nezapomenutelné atmosféře se snoubí duch vinařské tradice, pestrost slováckých krojů, zručnost lidových řemeslníků i dovednosti nespočetného množství zpěváků, muzikantů a tanečníků. Jedná se o reprezentativní národopisnou slavnost obcí téměř celého Slovácka. (Dvouletý, Habartová 2010, s. 12-13)

2. 5 Přehled pravidelných kulturních akcí v Uherském Hradišti a jeho okolí

Kulturní život v Uherském Hradišti a jeho okolí je velmi pestrý a bohatý, jeho dění je svázáno především s tradičními projevy lidové kultury. Na kulturním dění se vždy aktivně podílí velký počet obyvatel z širokého okolí, proto dochází k upevňování a jisté pravidelnosti v akcích, které můžeme uvádět i jako kalendář a vést v roce jako ostatní běžné tradice.

Nejvýznamnější akce:

Leden

- Reprezentační ples města Uherského Hradiště
- Krojový ples (Popovice, Boršice, Strání, Vlčnov)

Únor

- Košt vína Míkovice
- Krojový ples Nedakonice, Hluk
- Festival masopustních tradic Fašank Strání

Březen

- Vítání jara Archeoskanzen Modrá (slovanské zvyky)
- Košt vína Jarošov, Sady
- Velikonoční jarmark Uherské Hradiště
- Velikonoce ve Slováckém muzeu (předvádění řemesel)
- Noc s Andersenem (knihovna BBB Uherské Hradiště)

Duben

- Na kole vinohrady Uherskohradištska (cykloakce)

- Miniveletrh cestovního ruchu Slovácka (Reduta UH)
- Den Země (ekologické aktivity)
- Žebříňák (přehlídka dětských divadelních a loutkařských souborů)
- Zazpívej, slavičku (soutěž dětských zpěváků lidových písní)

Květen

- Košť vína Mařatice – Regionální výstava vín
- Soutěž o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku, Staré Město
- Kosecké písně, zámecký park Buchlovice
- Jízda králů Vlčnov, Kunovice (jednou za 2 roky)
- Jarmark vědy a umění
- Muzejní noc – Slovácké muzeum

Červen

- Ekologický festival „Týká se to také tebe“ (Klub kultury)
- Svatojánský jarmark
- Hradištské sluníčko (pro dětské čtenáře)
- Mezinárodní dětský folklorní festival „Kunovské léto“
- Světlovský bál Bojkovice (dětský folklorní festival)
- Slavnost letního slunovratu, Archeoskanzen Modrá (slovanské zvyky)

Červenec

- Dolňácké slavnosti písní a tanců s jízdou králů v Hluku (jednou za 3 roky)
- Dožínky Popovice
- Kopaničářské slavnosti Starý Hrozenkov (folklorní festival)
- Letní filmová škola v Uherském Hradišti
- Slavnosti bratrství Čechů a Slováků na Javorině (Velká Javořina)
- Hodové zpívání v búdách Vlčnov
- Festival česneku, zámek Buchlovice

Srpen

- Hody s právem Vésy
- Medové zpívání Kudlovice (mužské a ženské sbory)

- Švestkový festival Košíky (trnkové speciality)
- Popovský kontráš, Amfík Bukovina Popovice (folklorní festival)
- Škola lidových tanců Kunovice (kurz verbuňku)
- Den medu a medoviny, folklorní večer, Archeoskanzen Modrá (slovanské zvyky)

Září

- Slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště
- Hradišťské chodníčky (turistika s dětským programem)
- Hody s právem Míkovice, Sady
- Vaření trnek Dolní Němčí
- Chvála trnce Břestek (vaření trnek)
- Škola lidových tanců Kunovice (výuka párových tanců)

Říjen

- Festival hudebních nástrojů lidových muzik (Klub kultury)
- Na kole vinohrady Uherskohradišťska (cykloakce)
- Setkání broučků s lampionky (knihovna BBB)
- Šlapání zelí Břestek
- Hody s právem Kunovice, Staré Město, Jarošov, Mařatice
- Halali aneb Lov od Velké Moravy po současnost, Archeoskanzen Modrá
- Zamykání skanzenu – Slovácká zabíjačka a košť pálenek, Archoskanzen Modrá

Listopad

- Žehnání svatomartinského vína v Uherském Hradišti
- Přehlídka Slovácko v tradici (tradiční výrobky)

Prosinec

- Mikulášský rej (Masarykovo nám. UH)
- Ježíškova dílna (Klub kultury)
- Vánoční jarmark Uherské Hradiště
- Vánoce ve Slováckém muzeu
- Štěpánská beseda u cimbálu (Klub kultury)

<http://www.uherske-hradiste.cz>

2. 6 Nejvýznamnější kulturní instituce v Uherském Hradišti

V Uherském Hradišti je široká škála kulturních institucí, které nabízí zajímavý zdroj informací k poznávání nejen tradičních, ale i současných kulturních aktivit k obohacení společenského života každého z nás. Následující výčet zahrnuje jen opravdu nejvýznamnější a tradiční instituce, které svými aktivitami mnohdy překročily hranice města.

Slovácké muzeum

Slovácké muzeum se řadí mezi nejvýznamnější regionální muzea. Po jeho vzniku roku 1914, kdy nejprve sídlilo v prostorách bývalého jezuitského kláštera, bylo znovu otevřeno v roce 1931 v bývalém letním hostinci ve Smetanových sadech, kde se nachází jeho hlavní budova dodnes. Národopisná expozice Slovácko podává obraz tradiční kultury a způsobu života na Slovácku. Rozsáhlá etnografická i archeologická činnost, aktuální doplňující výstavy, programy pro školy, rodiny s dětmi plní velmi záslužnou funkci v předávání odkazu kulturního dědictví. (Čoupek aj. 2007, s. 337)

Galerie Slováckého muzea

Aktivní činností v oblasti výtvarné kultury se těší zájmu Galerie Slováckého muzea, která sídlí v barokní budově bývalé vojenské zbrojnice. Výzkum historické dokumentace výtvarného umění regionu, sbírky výtvarných děl umělců, kteří zde zanechali svá velkolepá díla motivovaná prostředím malebného Slovácka, i sledování aktuálního výtvarného umění je základem výstavních aktivit, které se těší stálému vysokému počtu návštěvníků. (Čoupek aj. 2007, s. 378)

Slovácké divadlo

Nejpopulárnější kulturní institucí se stalo Slovácké divadlo, neobyčejná profesionální scéna v etnograficky zajímavém regionu. Divadlo se stalo součástí české divadelní kultury, řada inscenací i hereckých výkonů byla oceněna i v celostátních soutěžích. Každoročně jsou pořádána oblíbená představení i pro děti. (Čoupek aj. 2007, s. 342)

Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana

Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana je regionálním centrem knihoven Uherskohradištska, své sídlo má v bývalé židovské synagoze, významné architektonické památce města. Nesmírně záslužná je práce uherskohradištských knihovníků s dětmi. Ve

zdejší dětském oddělení se od roku 2000 pravidelně uskutečňuje proslulá a mezinárodní akce Noc s Andersenem, spousta dalších zajímavých akcí, literárních soutěží, zábavných her podněcujících děti využívat smysluplně svůj volný čas. Pravidelné návštěvy dětí z mateřských škol a pasování prvňáčků na čtenáře podporují v dětech zájem o knihu a trávení příjemných chvil v útulném prostředí v podkroví knihovny.

Klub kultury

Klub kultury se stal pořadatelskou organizací celé řady kulturních a společenských akcí v Uherském Hradišti i v celém regionu, také jedné z nejvýznamnějších folklorních akcí jako jsou Slovácké slavnosti vína a otevřených památek. Neustále v průběhu celého roku uspokojuje potřeby a zájmy všech věkových skupin obyvatel, podporuje rozvoj neziskového sektoru, zejména dětské soubory, mládežnické, sportovní a jiné spolky. Uvádí řadu divadelních, hudebních nebo tanečních programů. (Čoupek aj. 2007, s. 338)

Kino Hvězda

Zmodernizované širokoúhlé kino s novou 3D projekcí těší návštěvníky nejen běžnými filmy, ale i záznamy operních či baletních představení vysílaných z celého světa. Velmi známou a bohatě navštěvovanou kulturní akcí je zde každoročně v létě pořádaná Letní filmová škola. Odborné besedy s umělci, doprovodné umělecké programy, hudební produkce neustále přitahují filmové tvůrce, kritiky a mnoho zájemců o filmové umění. (Čoupek aj. 2007, s. 343)

3 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Kulturní tradice, lidová tradiční kultura, zvyky, slavnosti jsou neodmyslitelnou součástí kulturního bohatství každého národa. Jednotlivé prvky tradiční lidové kultury zasahují ať již vědomě nebo bezděčně do života každého z nás. Prvním a přirozeným prostředím pro předávání kulturního dědictví je rodina. Prohlubování a vytváření elementárního povědomí o širším kulturním prostředí pak ukotvuje také pedagog svou podporou a vzdělávací nabídkou v rámci předškolního vzdělávání v mateřských školách.

Využití kulturních tradic v mateřských školách, zařazení prvků folkloru do výchovně vzdělávacího procesu předškolních dětí, je zřejmé po zjištění souladu vzdělávací nabídky s prvky folkloru s hlavním vzdělávacím programem předškolního vzdělávání Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV).

V environmentální oblasti vzdělávání Dítě a svět je snahou pedagogů v souladu s RVP PV (2006, s. 29) založit u dětí elementární povědomí o okolním světě, jeho dění, o vlivu každého jedince na životní prostředí. Děti by měly pochopit základní myšlenku otevřenosti a odpovědného chování k životnímu prostředí v nejbližším okolí, které je zpočátku obklopuje, i k problémům celosvětového dosahu.

Jedním z podstatných dílčích cílů vzdělávání v návaznosti na kulturní tradice je seznamování dětí s místem a prostředím, ve kterém dítě žije. Pedagog u dětí podporuje vytváření pozitivního vztahu k prostředí, které je obklopuje a které je jim bránou na cestě poznávání širšího kulturního prostředí také přímou vzdělávací nabídkou, jako je sledování událostí v obci, sledování bezprostředního okolí a života v něm, rozvíjením komunikace, prací s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií i jiných médií, přirozených podnětů, situací, praktických ukázek, praktickými činnostmi a mnohými dalšími. V dětech se tak prohlubuje a ukotvuje sepejetí s danou kulturou naší společnosti. Děti se pak orientují bezpečně ve známém prostředí, i v jeho okolí. Poznatky, které si osvojily, využívají pro další učení a životní praxi. Tradicemi si udržují určitou jistotu řádu světa, získávají povědomí o širším kulturně společenském prostředí.

Kulturní tradice se nevztahují však jen k jedné vzdělávací oblasti RVP PV, ale zasahují do všech oblastí vzdělávání, působí tak průřezově, i když se některé oblasti dotýkají méně.

V oblasti biologické děti vedeme ke zdravým životním návykům a postojům, podporujeme rozvoj pohybových a manipulačních dovedností zařazením činností, rozvíjejících hrubou i jemnou motoriku. Zařazujeme do činností prvky lidové tvorby, seznamujeme děti s původní lidovou keramikou, ornamenty, tradičními řemesly.

V oblasti psychologické podporujeme u dětí duševní pohodu, radost z činností a her. Přímým pozorování praktických činností, přírodních i technických objektů rozvíjíme smyslové vnímání, podporujeme představivost a fantazii, rozvíjíme poznávací schopnosti dětí. Společným rozhovorem na daná témata pak podporujeme rozvoj komunikativních dovedností. Zařazujeme vyprávění, poslech, přednes, zpěv, či dramatizaci s prvky folkloru. Tím rozvíjíme řečové schopnosti a jazykové dovednosti i kultivovaný projev. Využíváme náměty lidových písní a tanců při vystoupeních v rámci besídek školy.

V interpersonální oblasti podporujeme utváření vztahů dítěte k jinému dítěti formou spolupráce při činnostech a hrách, posilujeme a obohacujeme komunikaci i s dospělými.

V oblasti sociálně - kulturní rozvíjíme základní kulturně společenské postoje, vedeme děti k vytváření aktivních postojů k životu, pozitivních postojů ke kultuře a umění, děti poznávají přirozené sociokulturní prostředí formou jim blízkou prostřednictvím známého okolí. Navštěvujeme v okolí zajímavé instituce, které jsou nositeli a šířiteli kulturních tradic jako jsou muzea, galerie, výstavy, architektonické objekty aj. Pomáháme dětem vytvářet aktivní postoj ke světu lidí, kultury, umění, rozvíjet společenský i estetický vkus. (RVP PV 2006)

II Empirická část

Cílem bakalářské práce bylo ověření, zda kulturní tradice regionu mají své místo ve výchovně vzdělávacím programu dětí mateřské školy a jestli rodiče, co by zákonní zástupci dětí, mají o začleňování prvků tradic do vzdělávací nabídky zájem nebo již mají povědomí o činnostech svých dětí, které se vztahují k tomuto tématu a probíhají v rámci edukace v mateřské škole.

Průzkum, při kterém bylo využito metody dotazníku, proběhl v mateřské škole, kde pracuji. Respondenti, zákonní zástupci dětí, byli osloveni přímo a dotazníky byly navraceny během jednoho měsíce. Zpracování dat proběhlo během letního prázdninového období a na základě výsledků byl vypracován projekt zaměřený na tu část výchovně vzdělávacího programu, o kterou rodiče dle předpokladů projeví zájem.

Projekt poslouží nejen jako účel bakalářské práce, ale zejména k obohacení výchovně vzdělávacího programu naší mateřské školy, k inspiraci rodičům, příbuzným, učitelům dalších mateřských škol a všech, kteří jeví o rozvoj dětí v předškolním období velký zájem.

4 Cíle průzkumu

Hlavním cílem průzkumu bylo zjistit, zda dnešní děti mají možnost setkat se s projevy tradiční lidové kultury svého regionu a jestli jim jejich rodiny napomáhají v objevování folkloru.

Dílčím cílem jsme hledali skutečnost, zda tradiční lidová kultura má své místo ve volném čase jejich rodin a dochází – li tak k prohlubování jejich zájmů o tuto součást života. Podstatné pak bylo zjistit přání zákonných zástupců dětí (tedy rodičů) pokračovat v zaměření ve výchovně vzdělávacím programu mateřské školy a nabízet více témat zaměřených k prohlubování a poznávání tradic našeho regionu, zejména folkloru.

Na základě průzkumu se rozvinula myšlenka sestavit projekt, který bude začleňováním prvků kulturních tradic regionu v oblasti vzdělávání a výchovy dětí podporovat a rozvíjet celou osobnost dítěte. Taktéž bude přínosem pro celou rodinu a inspirací pro všechny, kteří mají k dětem blízko. Vycházela jsem z předpokladu, že o tuto oblast vzdělávání se jeví zájem, jelikož mateřská škola se nachází v „srdci“ Slovácka. Umístění naší mateřské školy v regionu s bohatými kulturními tradicemi a zavedení projektu s prvky folkloru, historií i tradicemi je motivací k poznávání všech projevů kulturního dědictví.

Projekt podpoří projevený zájem rodičů a jejich dětí o oblast života obohacenou tradicemi našich předků. Tradice provází každou rodinu, ať si to přímo uvědomuje nebo ne. Téměř každá rodina má na Vánoce ozdobený stromeček a zpívá nebo poslouchá koledy a v dalších dnes již běžných tradicích, které se předávají z generace na generaci, si udržuje ducha rodinné pohody.

5 Metodika šetření – dotazník

Při šetření bylo využito metody dotazníku, která zajišťuje anonymitu a dostatek prostoru a času pro odpovědi. Jde vlastně o písemný způsob kladení otázek a získávání odpovědí. V tomto případě šlo o dotazník nestandardizovaný s vlastní konstrukcí otázek (viz příloha č. 1). Převaha uzavřených (strukturovaných) otázek byla zvolena k jednoduššímu a přehlednějšímu výběru odpovědí respondentů. Jedna otázka byla volena jako otevřená (strukturovaná) položka, která nenavrhovala rodičům žádnou odpověď a byla závislá na jejich ochotě se vyjádřit přímo ke zvolenému tématu.

Ve výběrových otázkách se respondentům předložilo několik odpovědí, z nichž v několika případech měli vybrat pouze jednu, na jiné otázky výběrem několika možností (výčtové položky). Ve výběrových polytomických položkách mohli respondenti použít i nabídky „jiná možnost“ (Chráska 2007, s. 166).

Při konstrukci dotazníku jsme zohlednili přehled vzdělávací nabídky za předchozí školní rok 2013/2014, kdy byla značná část výchovně vzdělávacího procesu změřena na lidové tradice, jako např. řemesla, tradice vánoční, velikonoční a různé jiné zvyky. Tato nabídka vycházela z třídního vzdělávacího programu, který koresponduje se školním vzdělávacím programem „Slunce svítí pro všechny“ i s RVP PV. Zjištění, zda si rodiče pamatují alespoň jednu aktivitu jejich dítěte v mateřské škole, která by vedla k udržování kulturních tradic, bylo dalším dílčím cílem a ověřením předpokladu, že si rodiče přejí zařazení kulturních tradic i v dalším období výchovně vzdělávacího procesu jejich dětí.

Dotazník obsahuje 15 otázek, na které rodiče odpovídali. V úvodu dotazníku je stručná informace, čemu dotazník poslouží a návod jak při vyplňování postupovat, pokud by někomu nebylo toto jasné u konkrétní uvedené položky dotazníku. První tři otázky se týkají demografických údajů, které v tomto počtu odpovědí poskytují jen orientační prvek věku rodičů, počtu jejich dětí a soudržnosti rodiny v našem regionu. Další otázky se již vztahují přímo ke kulturním tradicím regionu a zájmu rodičů a jejich dětí o tuto oblast a propojenosti s výchovně vzdělávacím programem mateřské školy.

Dotazník byl tedy vypracován pro rodiče konkrétní mateřské školy. Byl rozdán osobně 35 rodičům v průběhu měsíce června. Několika rodičům dětí naší mateřské školy se nepodařilo dotazník osobně předat, jinou formu doručení jsem nevolila. Zpracování výsledků proběhlo během prázdnin. Osobní předání se slovní informací, za jakým účelem byl dotazník

vyhotoven, bylo kladně přijato. Někteří rodiče dotazník vyplnili během kratší doby, v ten samý den i dotazník odevzdali, jiní rodiče přislíbili dotazník vyplnit, ale vyplněný již nevrátili. Dotazníků se vrátilo vyplněných pouze 24, i přesto si ceníme informací, které obsahují. S výsledky dotazníku byli rodiče seznámeni ihned po vyhodnocení začátkem měsíce září na nástěnce ve vestibulu MŠ. Výsledky průzkumu byly k dispozici po celý měsíc, základní informace o vyhodnocení dotazníku a vytvoření projektu pro další školní rok byly sděleny i na úvodní zahajovací schůzce rodičů.

5. 1 Charakteristika mateřské školy

Mateřská škola Sady – Uherské Hradiště

Za účelem zjištění využití prvků kulturních tradic regionu ve výchovně vzdělávacím procesu mateřské školy, byl vyhotoven dotazník přímo pro mateřskou školu v Sadech, kde působím jako učitelka. Následně byl pro tuto mateřskou školu navrhnutý projekt, který již počátkem nového školního roku probíhá.

Naše mateřská škola leží ve velmi pěkné a klidné lokalitě Uherského Hradiště. Tato městská část se nazývá Sady, a to od roku 1952. Spousta obyvatel ji zná pod dřívějším názvem „Derfle“. Celá tato lokalita má velký historický význam. Byla slovanským kulturním střediskem a dostávalo se tu vzdělání slovanským kněžím a také se odtud šířila slovanská kultura. Toto místo bylo hlavním vzdělávacím střediskem Velké Moravy. Tradice zdejšího školství sahá do 18. století. Vyhovující školní budova byla vystavěna v roce 1896. V roce 1979 po zrušení základní školy byla přestavěna na školu mateřskou.

Podmínky naší mateřské školy umožňují pocit pohody, souladu a harmonie. Celkové uspořádání dovoluje dětem setkávat se nejen se svými kamarády, rodiči, ale i všemi ostatními zaměstnanci. Prostředí naší mateřské školy charakterizuje snaha všech o vzájemnou komunikaci, pohodu a spolupráci mezi dětmi, zaměstnanci i rodiči. Ovzduší vzájemného přátelství a důvěry pak vytváří v naší mateřské škole rodinnou atmosféru.

Právě atmosféra této malé „školičky“ a její zajímavá poloha v lokalitě, která je neprávem opomíjena, mi byla inspirací k bakalářské práci, k vytvoření projektu a zviditelnění snahy všech dobrých lidí, kteří v našich dětech nesou věno tradice.

Děti jsou v mateřské škole řazeny do dvou tříd – třída Sluníček (věkové rozmezí 3-5 let) a třída Lentilek (věkové rozmezí 5-7 let). Jsou zde dodrženy sourozenecké i kamarádské vztahy. I přes věkové rozdělení do tříd se mohou děti v průběhu celého dne po domluvě s učitelkou navštěvovat. Taktéž pravidelné denní rituály přispívají k udržování tradic a dávají dětem pocit bezpečí. Každé ráno se v kroužku vítáme předáním „Povídálka“ a pozdravením kamaráda. Činnosti v ranním kruhu jsou přizpůsobeny vzniklým situacím ve třídě, témata rozhovorů jsou zaměřeny na podněty dětí, jejich sdílení prožitků, nálad, obav, či úspěchů nebo se začíná rozvíjet téma navazující na třídní plán. Další tradicí je oslava narozenin a svátků všech dětí.

5. 2 Školní vzdělávací program „SLUNCE SVÍTÍ PRO VŠECHNY“

V mateřské škole probíhá výchova a vzdělávání dětí dle školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP) „Slunce svítí pro všechny“ (Šáchová a kol., 2014) - dokumentu, který realizuje požadavky RVP PV. Je to dokument, se kterým pracují zaměstnanci školy při každodenních činnostech, reaguje na potřeby naší společnosti a místních podmínek, na zvyky a tradice v obci, kterou je naše mateřská škola součástí. Naplňování principů ŠVP a připravenosti dítěte na život ve společnosti se neobejde bez přímé účasti rodičů.

Vzdělávání se uskutečňuje během celého dne při činnostech a situacích, které se v mateřské škole naskytou. Metody vzdělávání jsou založeny na přímých zážitcích dítěte, na vyváženosti spontánních aktivit, řízených činností v menších či větších skupinách nebo individuálně, vycházejí z dětské volby, z dětské zvědavosti a potřeby objevovat. Do denního programu se pravidelně zařazují řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity, dodržují se principy činnostního a interaktivního učení, dbá se na vyváženost spontánních a řízených činností v denní nabídce dětem. Volnost a osobní svoboda je vyvážena s nezbytnou mírou omezení, vyplývající z nutnosti dodržovat v MŠ potřebný řád a pravidla soužití. ŠVP umožňuje pedagogům v jednotlivých třídách pracovat samostatně, tvořivě, s uskutečňováním svých nápadů a s uplatňováním své odborné způsobilosti. Je dokumentem otevřeným, který na základě evaluačních činností umožňuje dotvořit nebo přeměnit vzdělávání. Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné není zvýhodňováno. Počítá s uplatňováním evaluačních postojů a využívá jejich výsledků.

V našem programu jsme vybrali taková témata, která jsou dětem důvěrně blízká, neboť se s nimi setkávají ve svém okolí a jsou z jejich života.

Jednotlivé tematické části, které jsou v nabídce, jsou postupně rozpracovány v třídních vzdělávacích plánech tak, aby odpovídaly věkovému složení třídy, zvláštnostem dětí a hlavně reálné skutečnosti. Není podmínkou využít všechna nabízená témata. Je také možné, aby učitelka vložila dle aktuální situace téma, které odpovídá momentální situaci a dětským potřebám. Program nabízí možnosti reagovat na různé situace.

Zvolený námět nám umožní, abychom naplnili dílčí cíle, které se vztahují k daným kompetencím a očekávaným výstupům.

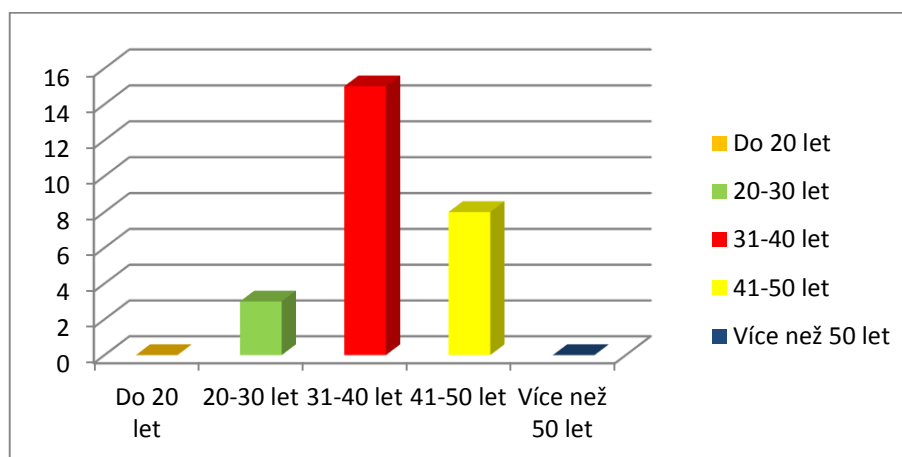
5.3 Vyhodnocení dotazníku Kulturní tradice regionu a jejich využití v mateřské škole

Položka č. 1 - *Věk rodičů*

do 20 let	20-30 let	31-40 let	41-50 let	více než 50 let
0	3	15	8	0

tab. č. 1

Pozn.: 2 dotazníky obsahovaly 2 různé věkové údaje, které jsou součástí vyhodnocení.

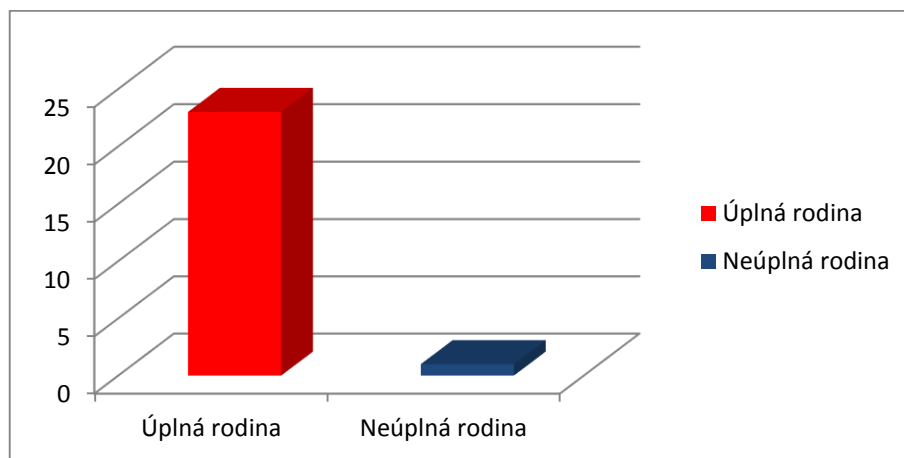
graf č. 1

Dotazník byl vyplněn a odevzdán rodiči mateřské školy. Věk rodičů dle grafu č. 1 nijak nevymezuje postoje k tradicím a názorům, jde jen o položku, jakého věkového rozložení jsou rodiče v naší mateřské škole.

Položka č. 2 - *Rodinné zázemí*

úplná rodina	neúplná rodina
23	1

tab. č. 2

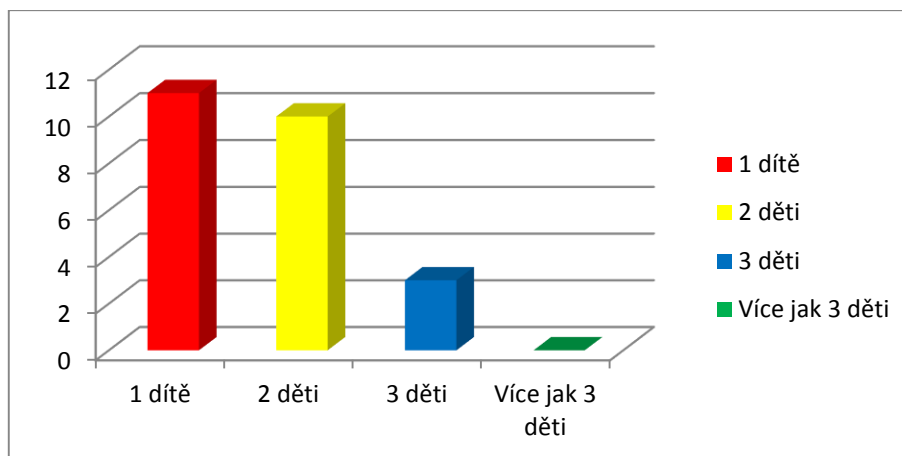
graf č. 2

Zajímavým zjištěním je struktura rodiny v naší mateřské škole. Graf č. 2 nám ukazuje zcela jednoznačně převládající úplnou rodinu. V dnešní době, kdy se téměř každá druhá rodina rozpadá, je velmi příjemné zjištění, že zde převládá úplná rodina, která se podílí plnohodnotně na předávání tradic a udržování morálních, kulturních i společenských pravidel.

Položka č. 3 - *Počet dětí v rodině*

1 dítě	2 děti	3 děti	více jak 3 děti
11	10	3	0

tab. č. 3

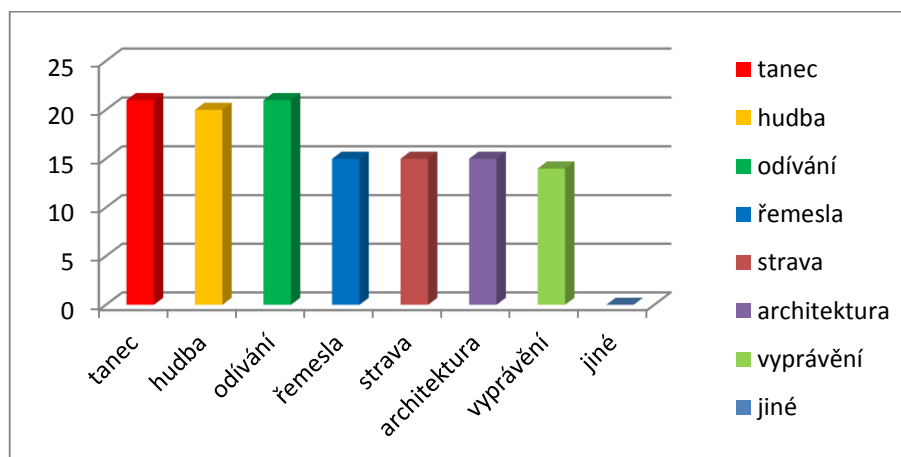
graf č. 3

Pokles početných rodin je z grafu č. 3 početnosti dětí v rodině zřejmý, i přesto uspokojivý. Stále se objevují rodiny, které v dnešní nelehké době mají dost sil zvládnout více dětí a podporují tradiční model rodiny.

Položka č. 4 - *Se kterými projevy tradiční lidové kultury se Vaše dítě/Vaše děti setkaly? (viděly, slyšely nebo se zúčastnily)*

tanec	hudba	odívání	řemesla	strava	architektura	vyprávění	jiné
21	20	21	15	15	15	14	0

tab. č. 4

graf č. 4

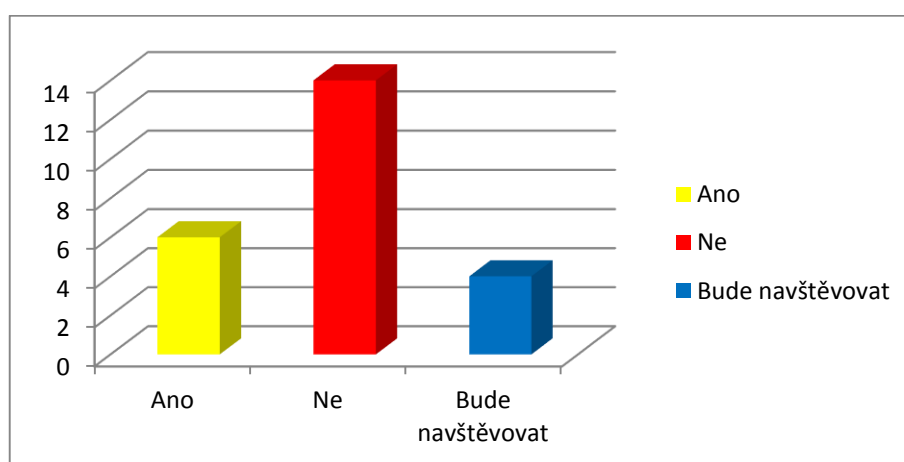
Graf č. 4 nabízí přehlednou paletu prvků lidové kultury. Tanec, lidovou muziku, kroje, řemeslnou tvorbu, tradiční pokrmy, architekturu s lidovými prvky, vyprávění příběhů z dětství

rodičů nebo prarodičů dětí a jiné prvky lidové kultury využívá k obohacování svého života převážná část rodin.

Položka č. 5 - *Navštěvuje Vaše dítě/Vaše děti/ folklorní kroužek?*

ano	ne	bude navštěvovat
6	14	4

tab. č. 5

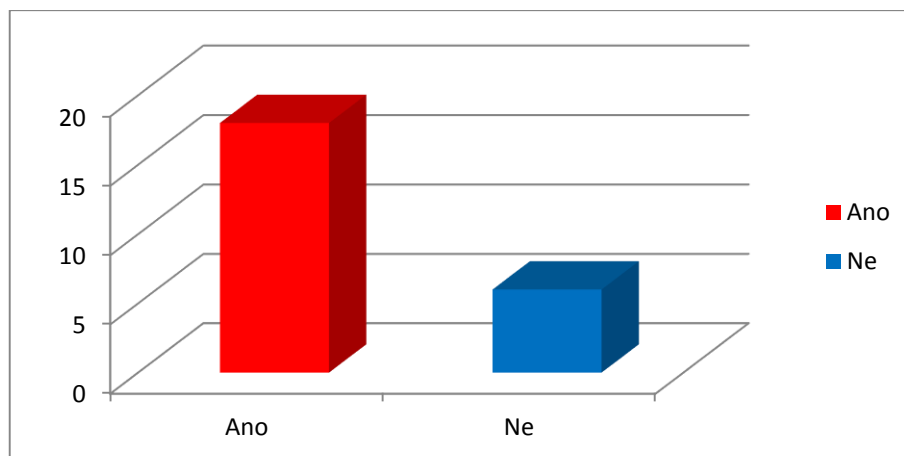
graf č. 5

Zajímavá nabídka kroužků a sportovních aktivit útočí v dnešní době na rodiče ze všech stran. I přesto si v obsáhlé nabídce najdou cestu „naše rodiny“, které podporují kulturní a lidové tradice u svých dětí, k folklorním kroužkům a zvažují možnost zapojení svých dětí do folklorního kroužku, kde se dítě všestranně rozvíjí hudbou, zpěvem, tancem i komunikací. Graf č. 5 nám ukazuje, že převažují rodiny, které děti nemají ve folklorním kroužku, přesto mnohé rodiny zvažují možnost, kterou podpoříme projektem i obsáhlou vzdělávací nabídkou.

Položka č. 6 - *Má někdo z Vaší rodiny lidový kroj? (pokud ano, uveďte, kdo ho používá)*

ano	ne
18	6

tab. č. 6a

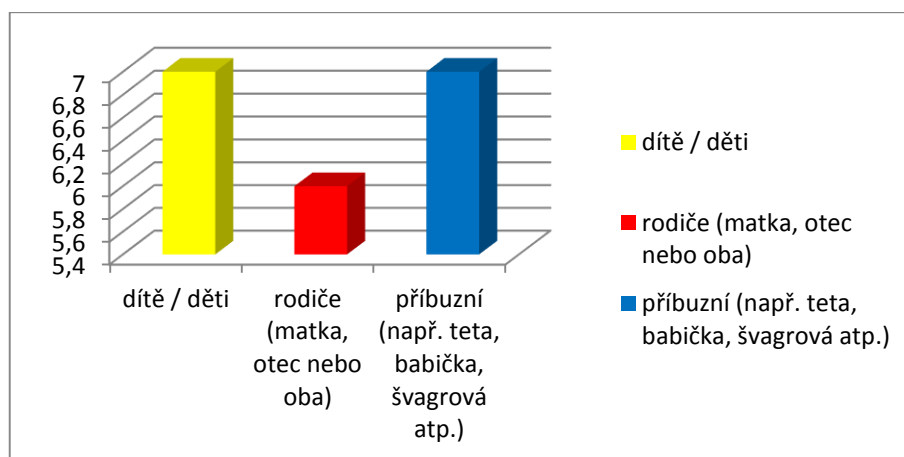
graf č.6a

Kroj používá:

dítě / děti	7
rodiče (matka, otec nebo oba)	6
příbuzní (např. teta, babička, švagrová atp.)	7

tab. č. 6b

Pozn.: U 5 dotazníků s odpovědí „ano“ nebylo uvedeno, kdo kroj používá.

graf č. 6b

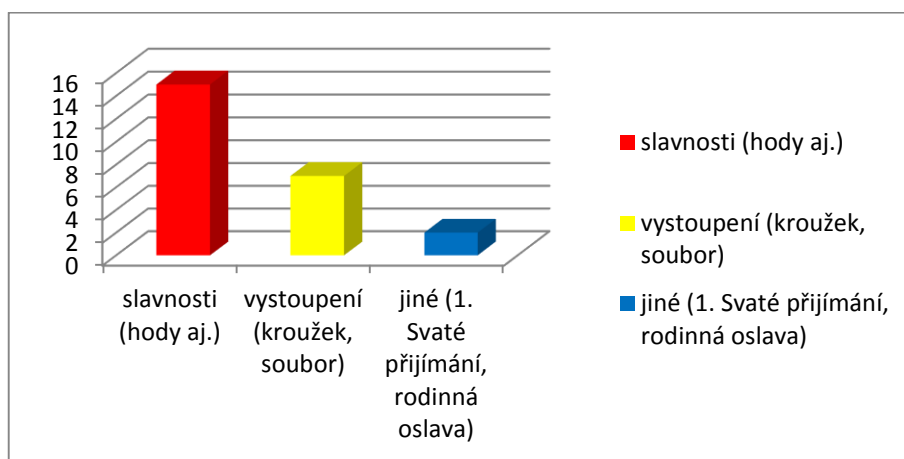
Velmi uspokojivé je zjištění z grafu č. 6a, že i v dnešní době kroje nemizí z rodin a uchovávají se po generacích, ačkoliv péče o ně je velmi náročná a nákladná. Zajímavé je, že

kroj používají i příbuzní, jak ukazuje graf č. 6b, a tak je pevně zakotveno předávání kulturních tradic v rodinách a udržování pevných rodinných vazeb.

Položka č. 7 - Při kterých příležitostech kroj využíváte?

slavnosti (hody aj.)	vystoupení (kroužek, soubor)	jiné (1. Svaté přijímání, rodinná oslava)
15	7	2

tab. č. 7

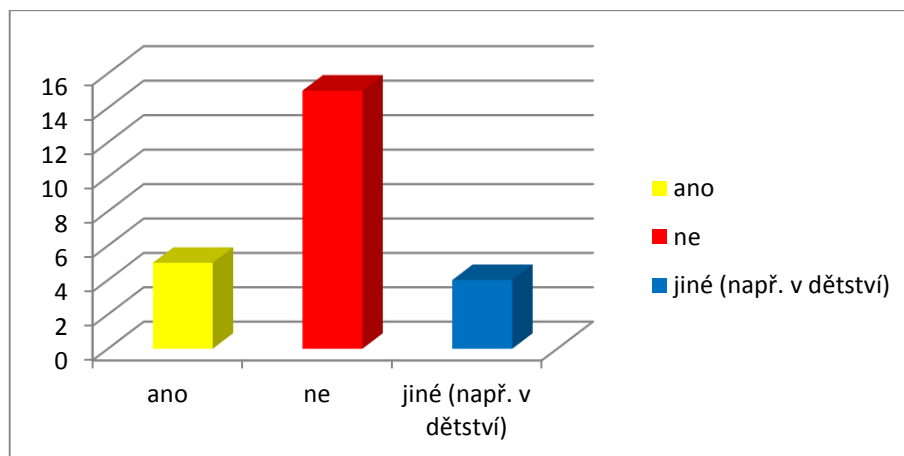
graf č. 7

Z grafu č. 7 je patrné využití krojů - převažují přirozeně každoroční slavnosti, zejména hody, kdy se každoročně završila a oslavovala hospodářská práce. I tuto oblast by měly dnešní děti poznávat a mít úctu k zemi, k půdě, k lidské práci.

Položka č. 8 - Navštěvuje někdo z rodiny folklorní soubor? (pokud ano, uveďte kdo)

ano	ne	jiné (např. v dětství)
5	15	4

tab. č. 8a

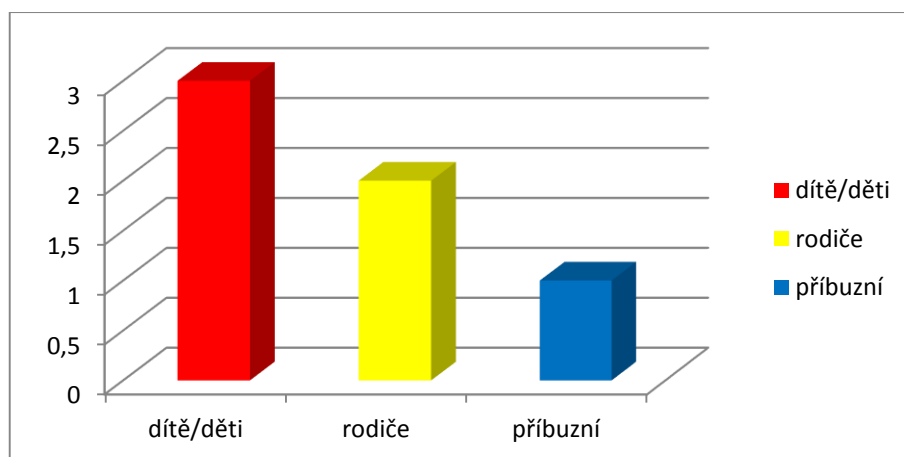

graf č. 8a

Folklorní soubor navštěvuje:

dítě/děti	rodiče	příbuzní
3	2	1

tab. č. 8b

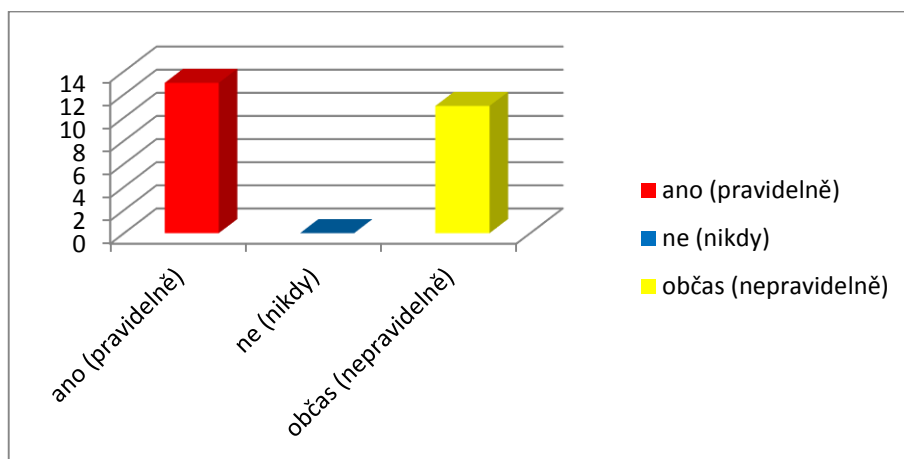
graf č. 8b

I přesto, že graf č. 8a ukazuje na nízkou aktivitu přímého působení někoho z rodiny ve folklorním souboru, folklorní kroužky mají v naší oblasti tradici a jejich nabídka je velmi široká. Graf č. 8b dokládá, že se této aktivitě rodiny nebrání. V naší mateřské škole plánujeme nově kroužek s lidovou tematikou, tancem i zpěvy lidových písní a proto doufám, že se bude počet, zejména dětí, zvyšovat. Dále budeme rodičům předkládat i nabídku kroužků s folklorní tematikou mimo rámec školy prostřednictvím vývěsek ve vestibulu.

Položka č. 9 - *Pokud se v okolí Vašeho bydliště koná nějaká kulturní akce s folklorní tematikou, navštěvujete tyto akce? (např. jarmark, hody, slavnosti, vstoupení souborů aj.)*

ano (pravidelně)	ne (nikdy)	občas (nepravidelně)
13	0	11

tab. č. 9

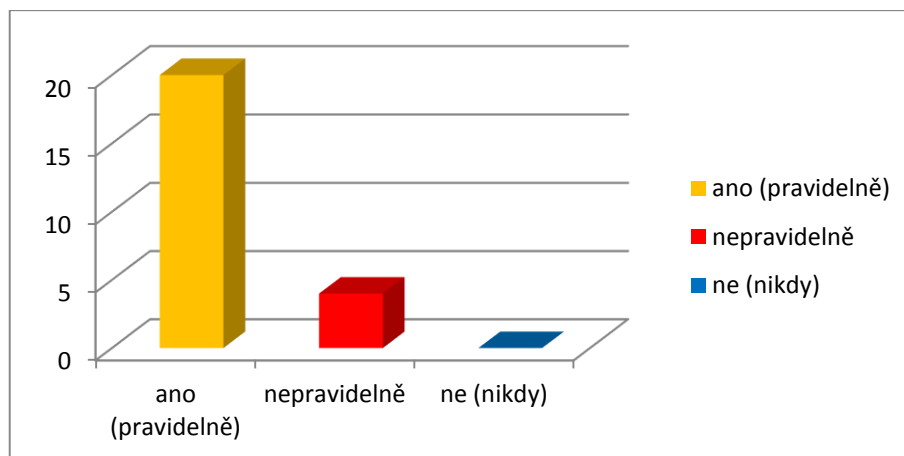
graf č. 9

Příjemné zjištění, jak dokládá graf č. 9, že v naší oblasti lidé upřednostňují bohatý kulturní život, zúčastňují se v obci folklorních akcí a vedou děti k aktivnímu trávení volného času.

Položka č. 10 - *Navštěvujete s Vaším dítětem/Vašimi dětmi/ tradiční Slovácké slavnosti vína a otevřených památek v Uherském Hradišti?*

ano (pravidelně)	nepravidelně	ne (nikdy)
20	4	0

tab. č. 10

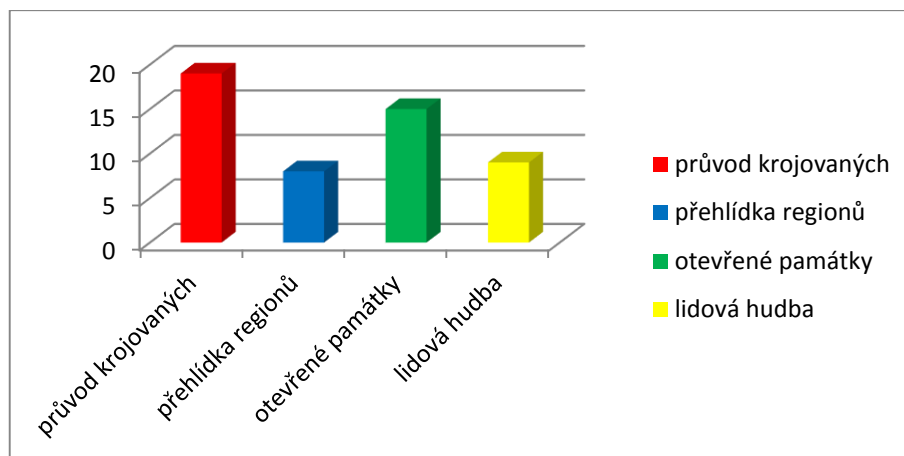
graf č. 10

Slovácké slavnosti vína a otevřených památek v Uherském Hradišti již od roku 2003 pravidelně začátkem září prezentují rozmanitost a bohatost tradiční lidové kultury na Slovácku. V grafu č. 10 se jednoznačně ukazuje obliba této jedinečné kulturní akce.

Položka č. 11 - *O kterou oblast slavností se zajímáte?*

průvod krojovaných	19
přehlídka regionů	8
otevřené památky	15
lidová hudba	9
jarmark	16
dětské dílny a slavnosti pro děti	14
tradiční slovácké hody v městské části Sady	10
jiná oblast	0

tab. č. 11

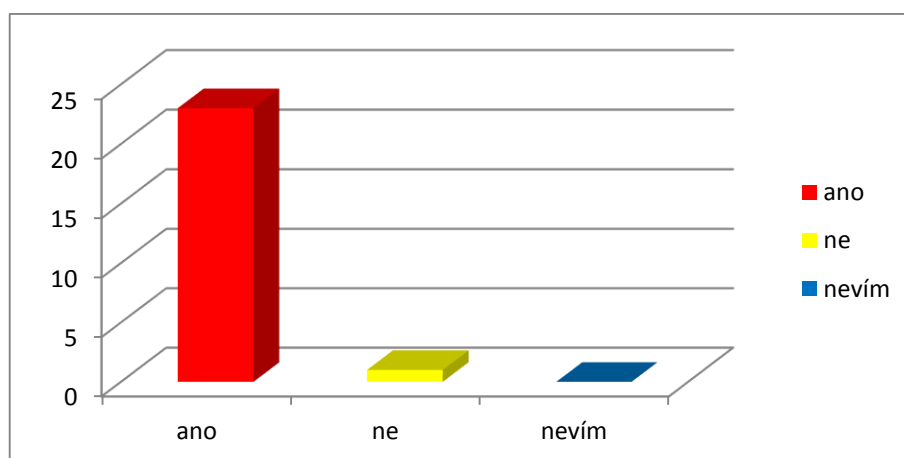
graf č. 11

Největšímu zájmu, jak je patrné z grafu č. 11, se těší průvod krojovaných ze všech oblastí regionu Slovácka. Pestrá přehlídka krojů i zúčastněných láká i děti z naší školy a také je můžeme přímo v průvodu zahlédnout, jak nesou tradici kraje spolu s hrdými rodiči. Na tradičním jarmarku lze shlédnout ukázkou dávných řemesel a děti si mohou prakticky vyzkoušet zajímavé techniky práce s netradičními materiály. Přehlídka regionů je krásná, ale velmi časově náročná, proto také její položka v grafu má nejnižší hodnotu.

Položka č. 12 - *Považujete udržování tradic v rodinách za důležitou oblast života?*

ano	ne	nevím
23	1	0

tab. č. 12

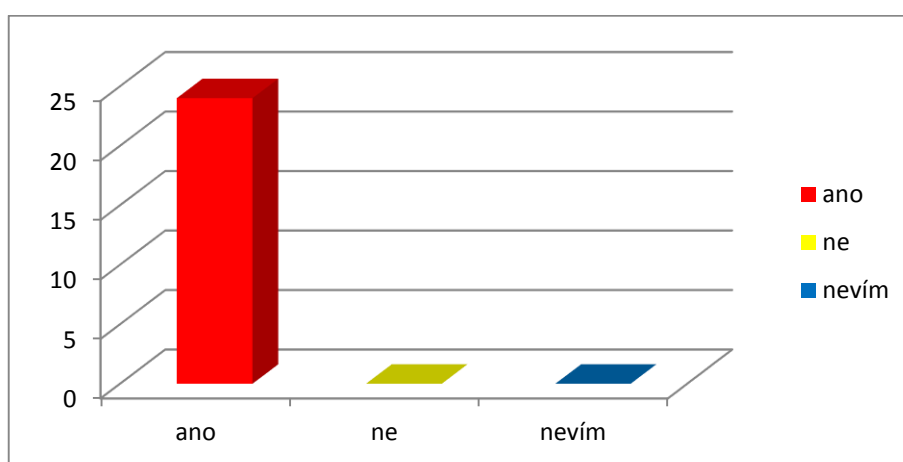
graf č. 12

Nejen folklor, ale i další tradice se stále upevňují v rodinách, a to je velkým přínosem pro děti. Graf č. 12 jednoznačně ukazuje podporu rodičů a jejich přání v uchování tradic.

Položka č. 13 - *Považujete za přínosné, když se kulturní tradice regionu začleňují do výchovně vzdělávacího programu MŠ, kterou Vaše dítě/Vaše děti/ navštěvují?*

ano	ne	nevím
24	0	0

tab. č. 13

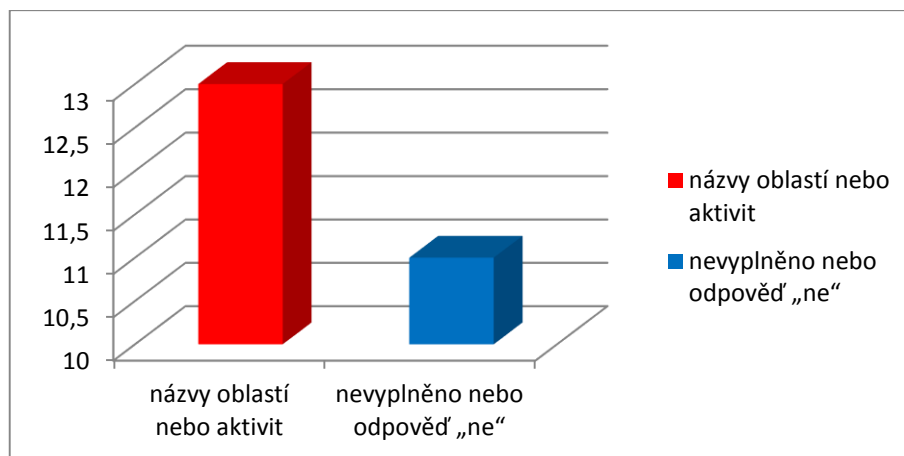
graf č. 13

Plný počet odpovědí v grafu č. 13 mluví za vše a z toho vychází naše správná volba, přibližovat nadále dětem lidové tradice, upevňovat je a otvírat jim cestu k dalšímu poznávání.

Položka č. 14 - *Vzpomenete si alespoň na jednu oblast nebo aktivitu, kde se Vaše dítě/Vaše děti/ aktivně zapojuje do výchovně vzdělávacího programu naší mateřské školy, a která vede k udržování kulturních tradic našeho regionu?*

názvy oblastí nebo aktivit	13
nevyplněno nebo odpověď „ne“	11

tab. č. 14

graf č. 14

Oblasti nebo aktivity, které rodiče uvedli:

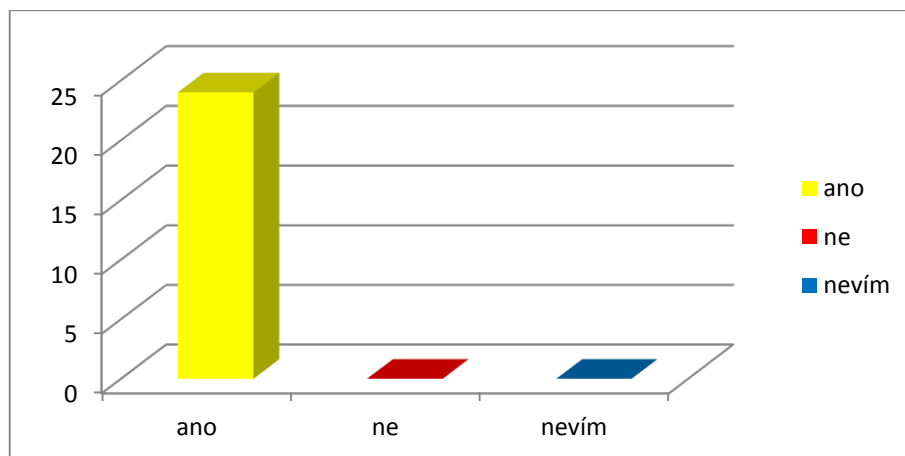
Návštěva Galerie Slováckého muzea, výstava betlémů v Sadech, pálení nebo vynášení Moreny, besídky, návštěva krojového muzea v Popovicích, vánoční a velikonoční dílny, zpěv, vystoupení ke Dni matek, návštěvy divadel, muzeí, hradů.

Z uvedeného grafu č. 14 vyplývá, že rodiče s dětmi témata a dění v mateřské škole probírají, mají je v povědomí a zapojují se i nepřímě do vzdělávacího obsahu školy. Mnoho rodičů upřesnilo aktivity, kterých se jejich děti zúčastnily.

Položka č. 15 - *Uvítáte prohlubování zájmu o lidové a kulturní tradice formou další vzdělávací nabídky Vašeho dítěte/Vašich dětí/? (např. exkurze ve vinohradech, domácnostech s tradičním řemeslem atp.)*

ano	ne	nevím
24	0	0

tab. č. 15

graf č. 15

Potvrzení o smysluplnosti naší práce a respektování práva rodičů na výběr vzdělávání svých dětí způsobem, který si přejí a který podporuje celou rodinu, dokládá graf č. 15.

6 Vyhodnocení - ověření předpokladů

Šetření, které proběhlo formou dotazníku, poskytlo zpětnou vazbu, jak rodiče vnímají udržování kulturních tradic regionu v našich dětech. Rodiče se sami velkou mírou podílejí na udržování tradic zejména tím, že navštěvují s dětmi kulturní akce a vedou je k poznávání folkloru v naší obci i blízkém okolí. Rodiny se aktivně zajímají o udržování kulturních tradic regionu a účastní se přímo akcí, které svou pestrostí nabízí kulturní zážitky všeho druhu. Děti tak poznávají tradice nejen v rodinách, ale i ve své obci a v celém regionu Uherskohradištska.

Je možné zaznamenat, které další činnosti si přejí u svých dětí rodiče rozvíjet a podporovat výchovně vzdělávací činností v mateřské škole. Jedná se zejména o další poznávání prvků folkloru, návštěvu vinogradů, domácností s tradičními řemesly, zpěv a tanec, využití lidových krojů aj. V grafu č. 4 je přehledně znázorněno, se kterými konkrétními oblastmi mají již děti větší zkušenosti a které oblasti můžeme více podpořit vzdělávací nabídkou. Poznávání řemesel máme přímo zařazeno v ŠVP ve vzdělávací nabídce tematického bloku „Hádej, kdo jsem“, oblast stravy je podpořena poznáváním tradičních pokrmů vzdělávací nabídkou „Masopust“. I oblast architektury můžeme dětem názorně přiblížit. Naše škola je historicky zajímavým objektem, v obci se nachází několik zajímavých domů s prvky folklorního ornamentu nebo vlnařské sklepy, kostel aj. Vyprávěním lidových příběhů a pověstí děti obohatíme a podnítíme zájem o různé starší dochované činnosti a hry, které již nejsou známé, ale stále jsou oblíbené.

Jak již z uvedeného dotazníkového šetření vyplývá, je pozitivní přístup a podpora celé rodiny na udržování kulturních tradic našeho regionu pro nás motivací více zařazovat do vzdělávací nabídky prvky s folklorní tematikou, nabízet více kulturních zážitků podporující lidovou tvorbu, prohlubovat vzájemnou spolupráci dětí, rodičů, školy, i blízkého okolí.

III Praktická část – projekt

7 Projekt

Jedním z cílů bakalářské práce bylo vytvořit projekt pro práci s dětmi v mateřské škole s využitím prvků kulturních tradic našeho regionu, zejména folkloru a lidové tvořivosti.

Projekt je velmi zajímavá a účinná metoda práce s dětmi, propojuje teorii s praxí, vtahuje děti přímo do dění, probouzí v nich zvědavost a usnadňuje jim učení formou pro ně přijatelnou a smysluplnou. Pokud se děti zabývají tématem delší dobu, dochází k důkladnějšímu poznání, porozumění danému tématu a získávání zkušeností k přímému využití v životě.

7.1 Projektová metoda

Projektová metoda se uplatňuje nejen na základních školách, ale i ve školách mateřských. Snaží se připravit děti na práci v dalším vzdělávání, navazovat na dlouhodobá zajímavá témata, která jsou jim blízká, kde se mohou děti projevit a zároveň se rozvíjet ve všech stránkách své osobnosti. Prohlubovat své znalosti, dovednosti, postoje, kreativitu, zapojovat do svých plánů i své blízké a v dnešní uspěchané době tak cítit hodnotu vztahů a jejich rozvíjení.

Jak uvádí Skalková (1999, s. 217), projektové vyučování se zabývá řešením komplexních teoretických nebo praktických problémů přímou aktivní činností dětí. Základním hlediskem projektového učení je orientace především na zkušenost dětí. Tyto zkušenosti jsou založeny na aktivním vztahu k přírodnímu nebo společenskému prostředí. Součinnost myšlení dítěte a přímé zapojení celého těla, zejména rukou, v podobě tvorby jakéhokoliv zaměření nelze opomenout.

Kde jinde než v mateřské škole je propojena aktivní činnost dětí s poznáváním, učením, prohlubováním vědomostí, znalostí a dovedností. Vždyť právě tady děti čeká každodenní zajímavá činnost, pro děti hra, tvořivost a učení s jasným cílem a vidinou úspěchu ve formě vždy viditelného díla, byť malého, ale v srdcích a očích všech blízkých (rodiny zejména) oceňovaného. Zhodnocení každodenních činností učitelkou v mateřské škole,

ocenění snahy a píle dětí je jim vždy novou motivací a podporou v nelehké cestě životem a v počátcích vzdělávání vůbec.

Postup tvorby projektu lze podle Skalkové (1999, s. 217- 218) charakterizovat v určitých etapách, z nichž první je ta, kdy se volí nějaký zásadní problém, či situace, která děti zajímá a bude pro ně přínosná. Dalším bodem projektování je samotná příprava učitele, jak se bude projekt uskutečňovat, v jakém období. Určí se forma výsledku, která bude zpětnou vazbou k ohodnocení kvality daného projektu. K prohloubení zájmu se volí adekvátní činnosti a rozhodnutí, jak se kdo bude na projektu podílet. Závěrem projektu bývá vždy uveřejnění a zhodnocení projektu jako celku se všemi jeho náležitostmi.

I v mateřské škole se s dětmi „diskutuje“ často o tématech, které nás později samy zavedou na správnou cestu poznávání a řešení problémů. Plán řešení podněcuje učitelka vhodně formulovanými otázkami a pobízí děti k vyhledávání informací, prostřednictvím komunikace s blízkým okolím. Společné činnosti pak prohlubují další vztahy, učí děti nejen prosociálnímu chování, ale rozvíjí děti po všech stránkách. Forma zveřejnění výsledků projektu je v mateřské škole samozřejmostí, nástěnky, výstavky jsou běžnou praxí, a pokud se najde ocenění nejen u rodičů, ale i širší veřejnosti, pak je úspěch násoben.

V projektu „PO STOPÁCH“, který nás provází tímto školním rokem, seznamujeme děti s historií naší školy, obce, blízkého okolí. Děti budou vyhledávat aktivně informace, spolupracovat, třídit informace, aktivně používat, experimentovat. Jednotlivá témata korespondují nadále s naším školním vzdělávacím programem „Slunce svítí pro všechny“.

7. 2 Projekt „PO STOPÁCH“

Projekt „PO STOPÁCH“ zavede děti přirozenou cestou a jejich zvědavostí do historie i současnosti naší obce Sady (dříve Derfle), na místa, která děti obývají nebo navštěvují.

Bydliště většiny dětí, navštěvujících naši školu, má zajímavou historii, kterou nám poodhalí putování po stopách našich rodičů, babiček a dědečků, až k našim pradávným předkům, kteří nám dali písmo a tím položili základní kámen vzdělanosti do našeho krásného moravského kraje. Navazovat budeme i na současnost a udržování kulturních tradic regionu do povědomí našich dětí, které ponesou toto věno dál.

Projekt koresponduje s naším školním vzdělávacím programem „Slunce svítí pro všechny“. Reagujeme také na ohlas rodičů z vyplněných dotazníků na téma Kulturní tradice našeho regionu, kde si rodiče přejí prohlubovat u svých dětí tradice našeho regionu a rozšiřovat vzdělávání v tomto směru.

Realizace projektu září 2014 – červen 2015

Cíle – rozvoj všech stránek osobnosti dětí, jejich učení a poznání, získávání samostatnosti, osvojování základů hodnot.

1. Oblast psychomotorická – dovedností

Děti si procvičí dovednost vyjadřovat se ve větách, uspořádat si činnosti a pracovní prostředí, navrhnout postupy práce, naplánovat si činnosti, organizovat ve spolupráci s rodiči výlety, akce.

2. Oblast kognitivní - znalostní

Podporovat vytváření základů pro práci s informacemi, posilovat přirozené poznávací city jako zvědavost, zájem, radost z objevování.

3. Oblast afektivní – postojová

Děti si uvědomí vlastní pocity, postoje k životnímu prostředí, svému okolí, i vlastnímu tělu. Podpoříme vytváření mezilidských morálních hodnot.

Kompetence – předpokládané vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty dětí

- k učení: Učí se, že je zajímavé dozvídat se nové věci, uplatňují získané zkušenosti v praktických situacích i v dalším učení.
- k řešení problémů: Problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti, postupují cestou pokusů a omylů, zkouší, experimentují, nachází pozitivní ocenění za snahu.
- sociální a personální: Ve skupině se naučí prosadit i podřít, při společných činnostech se domlouvají a spolupracují, respektují druhé, vyjednávají, uzavírají kompromisy.

- činnostní a občanské: Uvědomují si, že svým chováním ovlivňují prostředí, v němž žijí, chovají se v souladu se základními lidskými hodnotami.

Hlavní cíle projektu:

- Seznámit děti, s přihlédnutím k jejich věku, s historií naší obce a školy až po současnost
- Poznat lidové tradice naší obce a blízkého okolí – hody, folklor, vinobraní, tanec, hudba, lidové písně, lidová architektura, řemesla aj.
- Spolupracovat s rodiči i širší veřejností – materiály k výstavě, fotografie, dokumenty, prohlídky vinogradů, společné výlety, akce
- Orientovat se v okolí školy, v obci, sousedních obcích i v centru města, ke kterému náležíme (Vésky, Míkovice, centrum Uherského Hradiště), seznámení s mapou
- Navštívit národní kulturní památku Sady "Špitálky" – hlavní vzdělávací středisko Velké Moravy, která se nachází na tzv. Výšině sv. Metoděje (Sadské výšině), vyzdvihnout význam této lokality a pěstovat v dětech hrdost ke svému rodišti
- Obeznamit děti s historií písma, Cyrilometodějskou cestou, významnými archeologickými i architektonickými lokalitami (Staré Město, Modrá, Velehrad)

Vzdělávací nabídka:

- Spolupráce s rodiči, jejich podpora při vyhledávání informací
- Vycházka do vinogradů – poznávání prostředí, ve kterém žijeme, ochrana přírody a životního prostředí, podpora tradic a jejich uchování
- Seznámení s naší školou, historií, i současností – vyhledávání informací, komunikace, spolupráce, práce s informací
- Četba pověstí, příběhů z historie – naslouchání, soustředění, prodlužování pozornosti, porozumění, reprodukce textu – rozhovory, dramatizace

- Vycházky do blízkého i vzdálenějšího okolí, vyjížďky MHD do centra města (poznávání historických lokalit, důležitých současných úřadů, návštěvy Slováckého muzea, Galerie)
- Pracovní činnosti lidí v obci, tradiční řemesla, současná povolání – jejich význam
- Po stopách vzniku písma až k současnosti, grafické znázornění písma, koláže, vyhledávání informací k tématu

Výtvarné a pracovní činnosti:

- Práce s papírem – vytrhávání, lepení, stříhání, skládání aj.
- Různé výtvarné techniky, koláže, skupinové práce, individuální kresby, práce v terénu, frotáž
- Využití přírodnin a netradičního materiálu k vyjádření svých dojmů
- Stavby z různých materiálů, využití geometrických tvarů
- Znázornění prvků lidové tvorby – kroje, práce maléřeček (keramika, architektura), symbolika grafických prvků

Pohybové činnosti:

- Pohybové hry, lidové hry (využití námětové literatury)
- Pohybové činnosti v terénu, procvičování rovnováhy, překážky

Hudební činnosti:

- Lidové písně našeho kraje – zpěv jednoduchých písní pro děti
- Hudebně – pohybové činnosti a hry
- Poslech lidových písní, folklorní soubory, vážná hudba, relaxační hudba
- Seznámení s hudebními nástroji, i netradičními (cimbál)

Komunikativní činnosti:

- Četba, reprodukce textu, vyjádření všemi prostředky

- Poslech – prodlužování pozornosti
- Dramatizace
- Rozhovory, diskuze
- Spolupráce s rodiči i okolím

Rizika:

- Náročnost na přípravu projektu – přizpůsobení jednotlivým věkovým kategoriím dětí
- Větší organizovanost učitelkami
- Kontrola souladu s ŠVP

Prezentace a vyvrcholení projektu:

- Výstava v celé mateřské škole, hlavní panel u vstupu, nástěnky, schodiště – výrobky a kresby dětí, dokumentace, vyhledané informace (průběžně i závěrečná)
- Školní výlet (Velehrad, Modrá)
- Webové stránky školy
- Regionální zpravodajství
- Anketa

7.3 Realizovaná část projektu „ Po stopách“

Od nového školního roku 2014/2015 se naplno rozběhl projekt již počátkem září, kdy ve městě, ke kterému mateřská škola náleží, proběhla krásná tradiční akce Slovácké slavnosti vína a otevřených památek v Uherském Hradišti. Následující víkend se mnoho dětí zúčastnilo hodů v obci Sady, děti byly aktivně přítomny v kroji.

Následně jsme zařadili projektovou část a propojili ji se školním vzdělávacím programem. Děti téma zaujalo, činnosti byly zajímavé a pro děti přínosné.

Spontánní a řízené činnosti:

Projektová část – hody v Sadech, příprava na Slavnosti vína a otevřených památek
v Uherském Hradišti

- povídání o tradicích (hody, slavnosti), kdo byl na hodech, kdo byl v kroji, co je to kroj
- praktické ukázky z knihy Na paletě krojů
- návštěva Slováckého muzea v Uherském Hradišti
- spolupráce s rodiči – donést fotku krojovaných
- práce s látkou, krajkou
- barevnost, vzory, květinové motivy
- mozaiky – skládání motivů, korálky – navlékání
- krepové růžičky
- společná práce – malujeme kroj
- omalovánky na téma

Starší děti (4-5 let)

- rozvoj komunikace dětí, opakování jmen, správné oslovování
- vzájemná úcta a spolupráce, ohleduplnost, řešení konfliktních situací – usmíření
- kresba kamarádů v kroji, uvědomění si vztahů, navazování kontaktů se všemi dětmi
- pohybové hry na téma soudržnosti, ohleduplnosti – Barevné domečky, zdravotní cviky, relaxace
- pavučinka přátelství – soudržnost pomocí názorného příkladu odmotávání bavlnky
- básničky a písničky, dramatizace na téma kamarádství dle ŠVP (Kamarád, Paleček a jeho kamarádi, Když jsi kamarád)
- náramky přátelství
- krojové prvky – malování, kresba, práce s látkou

Mladší děti (3-4 roky)

- rozvoj komunikace, správné oslovování jménem
- ohleduplnost při hrách, dodržování pravidel
- znázornění kamarádů v kroji, vymalovávání, vytrhávání, lepení
- pohybové hry s lidovou tematikou
- pavučinka přátelství – využití textilních vláken
- dramatizace (Paleček a jeho kamarádi)

- zpívání s pohybem – Když jsi kamarád, různé lidové písně
- krojové prvky – práce s krepovým papírem, látkou, krajkou

7.4 Průběžné hodnocení

Do projektu se všichni zapojili s nadšením již v září, po proběhnutých tradičních hodech v obci Sady.

Rodiče dětí nosili fotografie svých rodin v krojích, ze kterých jsme sestavili album s popisky. Album (viz obr. č. 2) je umístěno ve vestibulu školy u informačního panelu, který se týká projektové části k poznávání lidových tradic naší obce i blízkého okolí (viz obr. č. 1).

„Vtáhnutí“ rodin do projektu a propojení rodinných vazeb se odrazilo na větší spokojenosti dětí. Rodiče či blízcí příbuzní spolupracovali rádi a s ochotou. Společně s dětmi album prohlíželi a rozvíjeli komunikaci dětí častými rozhovory.

Ve výtvarné činnosti děti vytvářely krojované postavy z papírových šablon (viz obr. č. 3, obr. č. 4). Inspirovaly se ukázkou fotografií krojů z knihy Na paletě krojů a kroji dětskými, které využíváme k besídkám v mateřské škole. Při práci využily bohatých námětů z knih i své představivosti. Naučily se pracovat s různorodým materiálem, látkou, krajkou, papírem, rozvíjely své jemné motorické dovednosti a prohlubovaly své vědomosti o vlastnostech daných materiálů.

Starší děti pak krojované znázornily i prostorově, využitím dalších zajímavých materiálů (viz obr. č. 5). Děti s radostí spolupracovaly na společných výtvarných pracích (viz obr. č. 6), činnosti provázela tradiční lidová hudba i spontánní zpěv dětí.

Při rozvoji komunikace jsme prohloubily vědomosti a znalosti dětí o druh tradiční plodiny révy vinné – hrozny. Děti hrozen znázornily netradičními otisky (viz obr. č. 7), seznámily se s plody přímou ochutnávkou, při vycházce obcí révu vinnou pozorovaly a zkoumaly (obr. č. 8, obr. č. 9).

V Uherském Hradišti jsme navštívili Slovácké muzeum, kde si děti prohlédly v nově otevřené národopisné expozici Slovácko rozmanité kroje (obr. č. 10). Seznámily se zde s dřívějším způsobem obživy, s lidovým stavitelstvím, rukodělnými činnostmi, lidovými obyčeji a rodinnými zvyklostmi konanými v průběhu celého roku. Tradiční lis na zpracování vinné révy jim byl názornou ukázkou (obr. č. 11).

Závěr

Bakalářská práce na téma „Kulturní tradice regionu a jejich využití v MŠ“ se zabývá regionem Uherskohradištsko, který ctí tradice a nese je v našich dětech z generace stále dál. Samotný název práce nám napovídá stěžejní cíl propojenosti tradic a folkloru našeho regionu se vzdělávacím programem mateřské školy.

Nejvýznamnější zjištění a ověření předpokladů využití kulturních tradic ve výchovně vzdělávacím programu mateřské školy nám ukázalo naše šetření. Vyhodnocení dotazníkového šetření a jeho rozbor v empirické části práce nám ukazuje přímou podporu rodičů při využití tradic regionu ve výchovně vzdělávacím programu mateřské školy a přání nadále upevňovat zájem o prvky folkloru ve svých dětech prostřednictvím komplexní péče v mateřské škole. Rodiče mateřské školy v daném regionu se vyjádřili jednoznačně k tomuto tématu, svou vlastní aktivitou také udržují ve svých dětech tradice našeho regionu. Přejí si podporovat ve svých dětech zájem o kulturu, folklor, umění a to i prostřednictvím pedagogů mateřské školy, kterou jejich děti navštěvují.

Na základě těchto zjištění byl pro konkrétní mateřskou školu vypracován projekt, který se rozběhl v aktuálním školním roce 2014/2015, jeho realizace úspěšně probíhá a vyhodnocení její části je patrné z výsledků a prezentace v závěru této práce.

Díky úvahám o propojení kulturních tradic s předškolním vzděláváním věřím, že toto téma obohatí i jiné pedagogy, rodiče nebo kohokoliv, kdo se podílí na výchově a vzdělávání dětí, stane se inspirací pro hledání dalších nových a podnětných vztahů mezi tradiční kulturou a současností.

Použitá literatura:

- BARTOŠ, František. *Naše děti. Jejich život v rodině, mezi sebou a v obci, jejich poezii, zábavy, hry i práce společně popisuje František Bartoš*. Druhé, rozmnožené vydání. Tiskem a nákladem J. Otty v Praze, 1898, Krajská knihovna Františka Bartoše, Zlín, 2005. ISBN 80-86886-06-9
- ČOUPEK, Jiří et al. *Uherské Hradiště královské město na řece Moravě*. Město Uherské Hradiště 14. října 2007 v rámci oslav 750. výročí založení. ISBN 978-80-239-9873-3
- DVOULETÝ, Michal, HABARTOVÁ, Romana. *Na paletě krojů. Slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport, 2010. ISBN 978-80-254-7930-8
- FROLEC, Václav, HRABALOVÁ, O., KRIST, J., LUDVÍKOVÁ, M., TARCALOVÁ, L. *Dítě v tradici a současnosti lidu na Slovácku, katalog výstavy k Mezinárodnímu roku dítěte*. Slovácké muzeum v Uherském Hradišti 1979
- HABARTOVÁ, Romana a kolektiv. *František Kretz (1859-1929) – sběratel, národopisec, novinář*. Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, 2009. ISBN 978-80-86185-82-8
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- JANČÁŘ, Josef. *Uherské Hradiště*. Vydalo okresní kulturní středisko ve spolupráci se Slováckým muzeem a Okresní komisí cestovního ruchu, Uherské Hradiště, 1969
- *Malý etnologický slovník*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. ISBN 978-80-87261-70-5
- JANEČEK, Petr (ed.), BITTNEROVÁ, Dana, HEŘMANSKÝ, Martin, NOVOTNÁ, Hedvika, POHUNEK, Jan, VOTRUBA, Adam. *Folklor atomového věku, Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Národní muzeum, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, 2011. ISBN 978-80-7036-315-7 (Národní muzeum), ISBN 978-80-87398-11-1 (FHS UK)
- JELÍNKOVÁ, Zdenka. *Říkadla, hry a tance dětí z Dolňácka*. Vydal Okresní osvětový dům v Uherském Hradišti v lednu 1967
- KOVÁŘŮ, Věra, KUČA, Jan a kol. *Mařatice – Vinohrady. Ze života vinařské dědiny*. Město Uherské Hradiště 2009. ISBN 978-80-904380-1-9

- KRIST, Jan Miroslav. *Živá tradice lidových zvyků na Uherskohradištsku*. Vydal Okresní osvětový dům v Uherském Hradišti 1967 pro potřebu krůžků, skupin a souborů LPT a pořadatelů zvykoslovných akcí, nákladem 1000 výtisků
- MELICHÁREK, Jaroslav. *Hradištské návraty*. Edice Návraty, svazek 1, Spolek přátel literatury a Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti 2001
- Výzkumný ústav pedagogický v Praze 2004. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Nakladatelství TAURIS, 2006. ISBN 80-87000-00-5
- SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: ISV nakladatelství, 1999. ISBN 80-85866-33-1
- ŠÁCHOVÁ a kol. *Školní vzdělávací program „Slunce svítí pro všechny“*. Mateřská škola Sady – Uherské Hradiště, 2014.
- ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Lidové tradice*. Olomouc: Rubico, 2009. ISBN 978-80-7346-096-9

Internetové zdroje:

- Nejvýznamnější akce [online]. 2011 [cit. 2015-01-14]. Dostupné z: <http://www.uherske-hradiste.cz/mesto/18797/>, <http://www.uherske-hradiste.cz/oblast/13574/>

Příloha č. 1 – dotazník

DOTAZNÍK

Vážený rodiče,

prosím o vyplnění níže uvedeného dotazníku ke sběru informací pro zkvalitnění výchovy a vzdělávání Vašich dětí. Dotazník také poslouží jako výchozí materiál k praktické části bakalářské práce *Kulturní tradice regionu a jejich uplatnění v MŠ*. Dotazník je anonymní. Z uvedených nabídek možností zakroužkujte jednu odpověď, u dotazu č. 4 a č. 11 je možné zatrhnout i více možností. V případě uvedení jiné... a u dotazu č. 14 odpověď dopište.

1. Věk
 - a. do 20 let
 - b. 20 – 30 let
 - c. 31 – 40 let
 - d. 41 – 50 let
 - e. více než 50 let

2. Rodinné zázemí
 - a. úplná rodina
 - b. neúplná rodina

3. Počet dětí
 - a. 1 dítě
 - b. 2 děti
 - c. 3 děti
 - d. více jak 3 děti

4. Se kterými projevy tradiční lidové kultury se Vaše dítě/Vaše děti/ setkaly? (viděly, slyšely nebo se zúčastnily)
 - a. tanec (folklórní)
 - b. hudba (folklórní soubory)
 - c. odívání (kroje)
 - d. řemesla (tradiční výrobky)

- e. strava (tradiční jídlo)
 - f. architektura (lidové stavby)
 - g. vyprávění (četba, vyprávění, lidová slovesnost)
 - h. uveďte jinou možnost
5. Navštěvuje Vaše dítě/Vaše děti/ folklórní kroužek?
- a. ano
 - b. ne
 - c. uveďte jinou možnost (např. bude navštěvovat)
6. Má někdo z Vaší rodiny lidový kroj? (pokud ano, uveďte, kdo ho používá)
- a. ano
 - b. ne
7. Při kterých příležitostech kroj využíváte?
- a. při slavnostech (např. hody)
 - b. při vystoupeních kroužků, souborů
 - c. jiná
možnost.....
8. Navštěvuje někdo z rodiny folklórní soubor? (pokud ano, uveďte kdo)
- a. ano
 - b. ne
 - c. jiná možnost (např. navštěvoval
v dětství).....
9. Pokud se v okolí Vašeho bydliště koná nějaká kulturní akce s folklórní tematikou, navštěvujete tyto akce? (např. jarmark, hody, slavnosti, vystoupení folklórních souborů atp.)
- a. ano (pravidelně)
 - b. ne (nikdy)
 - c. občas (nepravidelně)

10. Navštěvujete s Vaším dítětem/Vašimi dětmi/ tradiční Slovácké slavnosti vína a otevřených památek v Uherském Hradišti?

- a) ano, pravidelně
- b) nepravidelně
- c) ne, nikdy

11. O kterou oblast slavností se zajímáte?

- a) průvod krojovaných
- b) přehlídka regionů
- c) otevřené památky
- d) lidová hudba
- e) jarmark
- f) dětské dílny a slavnosti pro děti
- g) tradiční slovácké hody v městské části Sady
- h) uveďte jiné

oblasti.....

12. Považujete udržování tradic v rodinách za důležitou oblast života?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

13. Považujete za přínosné, když se kulturní tradice regionu začleňují do výchovně vzdělávacího programu MŠ, kterou Vaše dítě/Vaše děti/ navštěvují?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

14. Vzpomenete si alespoň na jednu oblast nebo aktivitu, kde se Vaše dítě/Vaše děti/ aktivně zapojuje do výchovně vzdělávacího programu naší mateřské školy, a která vede k udržování kulturních tradic našeho regionu?

.....

.....

15. Uvítáte prohlubování zájmu o lidové a kulturní tradice formou další vzdělávací nabídky Vašeho dítěte/Vašich dětí/? (např. exkurze ve vinohradech, domácnostech s tradičním řemeslem atp.)

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Děkuji Vám za ochotu, Váš čas a spolupráci!

Výsledky průzkumu dám k dispozici po zpracování na vývěsku ve vestibulu naší mateřské školy.

Příloha č. 2 – fotografie realizace projektu

Obr. č. 1 – Panel se základními informacemi o projektu a s výsledky projektové části k poznávání lidových tradic naší obce a blízkého okolí.

Obr. č. 2 – Album s fotografiemi krojovaných dětí, rodin nebo příbuzných.

Obr. č. 3 – Nástěnka v šatně dětí – znázornění krojovaných staršími dětmi ze třídy Lentilek

Obr. č. 4 – Nástěnka v šatně dětí – znázornění krojovaných a hroznů vinné révy mladšími dětmi ze třídy Sluníček

Obr. č. 5 – Prostorové znázornění krojovaných staršími dětmi ze třídy Lentilek

Obr. č. 6 – Společná práce dětí ze střídy Lentilek

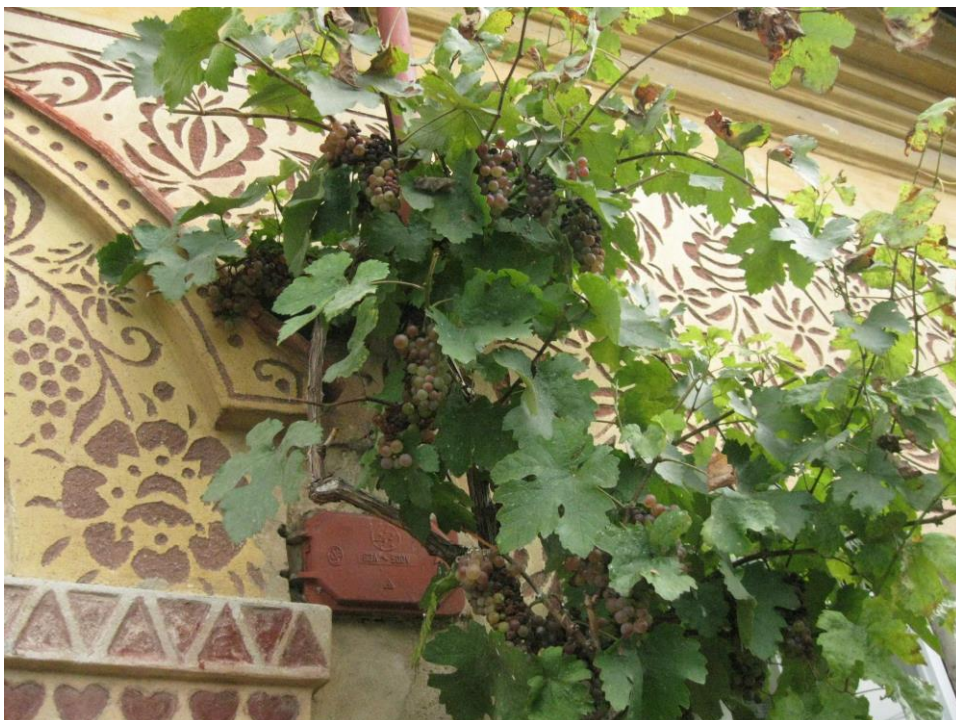
Obr. č. 7 – Společná práce – hrozen révy vinné dětí ze střídy Sluníček

Obr. č. 8 – Vycházka obcí (po stopách vinné révy)

Obr. č. 9 – Réva vinná

Obr. č. 10 – Výstava krojů ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti

Obr. č. 11 – Lis na hrozny ve Slovákém muzeu v Uherském Hradišti

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Monika Křivánková
Katedra:	Primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Kulturní tradice regionu a jejich využití v MŠ (region Uherskohradištsko)
Název v angličtině:	Cultural traditions in the region and their application in the primary education (region Uherskohradištsko).
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá využitím poznatků z oblasti kulturních tradic regionu ve výchovně vzdělávacím programu mateřské školy. Teoretická část seznamuje s regionem Uherskohradištska, dětským folklorem, propojením tradic se vzděláváním dle RVP PV. Empirická část vytyčuje cíle práce, seznamuje s dotazníkovým průzkumem, jeho vyhodnocením. Projektovou metodou, konkrétním projektem i jeho realizovanou částí s průběžným hodnocením se zabývá praktická část práce.
Klíčová slova:	region Uherskohradištsko, tradice, folklor, dotazník, projekt
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis deals with cultural traditions in the region of Uherské Hradiště and their application in the primary education. The theoretical part acquaints the reader with the region, children's folklore and the relation between traditions and education according to RVP PV. The empirical part sets goals of the thesis and familiarizes the reader with the questionnaire survey and its evaluation. The practical part of the thesis deals with the project methodology, the project as such and the results that have been obtained so far.
Klíčová slova v angličtině:	region of Uherské Hradiště, traditions, folklore, questionnaire, project

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – dotazník Příloha č. 2 – fotografie realizace projektu
Rozsah práce:	48 stran
Jazyk práce:	český